

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wlkp.

Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego Miasta Gorzowa Wlkp. w 2021 roku

Gorzów Wlkp., luty 2022 rok

Spis treści		strona
Wstęp		3
1	Sytuacja epidemiologiczna	6
2	Warunki zdrowotne środowiska bytowania mieszkańców	15
3	Stan higieniczno -sanitarny obiektów żywnościowo-żywnieniowych	20
4	Warunki higieniczno-sanitarne środowiska pracy, nadzór nad środkami zastępczymi	23
5	Stan higieniczno- sanitarny w placówkach wychowania i nauczania	29
6	Działalność w zakresie Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego	36
7	Działalność w zakresie Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia	38

Wstęp

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wlkp. działając na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o *Państwowej Inspekcji Sanitarnej* (t. j. Dz. U. z 2021r., poz.195) realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania chorób, w tym zakaźnych i zawodowych.

W tym celu, sprawuje nadzór nad warunkami higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych oraz warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Do zadań tutejszego organu należy również nadzór nad przestrzeganiem ustawowego zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

Wykonywanie tych zadań polega na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, a także na prowadzeniu działalności oświatowo-zdrowotnej.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wlkp. prowadził działania mające na celu popularyzowanie wśród społeczeństwa szeroko rozumianego zdrowego stylu życia poprzez: zachęcanie do racjonalnego żywienia, aktywności fizycznej i przestrzegania zasad higieny, przeciwdziałanie uzależnieniom, naukę umiejętności kontroli swojego stanu zdrowia, w tym higieny psychicznej. Powyższe działania wynikały z założeń Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 oraz wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego.

W związku z ogłoszeniem w 2020 r. stanu epidemii, w 2021 r. nadal priorytetowym zagadnieniem była realizacja przedsięwzięć związanych z zapobieganiem oraz zwalczaniem szerzenia się zakażeń wirusem SARS-CoV-2.

Ponadto realizowane były zagadnienia związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom od tytoniu, alkoholu i innych środków psychoaktywnych, profilaktyką nadwagi i otyłości, profilaktyką nowotworów, profilaktyką HIV/AIDS i innych chorób zakaźnych. Uwagę zwracano na prowadzenie edukacji w zakresie zagrożeń związanych ze stosowaniem środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

Przedstawiona informacja o stanie sanitarnym miasta Gorzowa Wlkp. opisuje przeprowadzone w 2021 r. działania w zakresie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego.

W 2021 r. na terenie miasta Gorzowa Wlkp. pod nadzorem sanitarnym znajdowały się łącznie 2780 obiektów, w tym:

- ✓ 1375 obiektów żywnościowo-żywnościowych,
- ✓ 624 obiekty użyteczności publicznej (w tym obiekty i urządzenia wodociągowe),
- ✓ 353 zakłady pracy, obiekty produkcji oraz obrotu kosmetykami,
- ✓ 144 placówki oświatowo-wychowawcze,
- ✓ 284 podmioty lecznicze.

W 2021 r. wykonano 12216 kontroli sanitarnych, wydano 684 decyzje administracyjne w tym 532 merytoryczne, nałożono 145 mandatów karnych na kwotę 19310 zł, wydano 35 postanowień, 2 tytuły wykonawcze i 6 wniosków o ukaranie.

Do badań laboratoryjnych pobrano 492 próbki: żywnościowe, wody do spożycia i z basenów, wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Przyjęto 126 interwencji, które po rozpatrzeniu w 34 przypadkach uznano za zasadne. Największą liczbę kontroli interwencyjnych przeprowadzono w związku ze zgłoszeniami klientów dotyczącymi nieprawidłowości w obiektach żywnościowo-żywnościowych.

W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, w związku z oddawanymi do użytkowania inwestycjami, na terenie miasta Gorzowa Wlkp. nie stwierdzono bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi.

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych na terenie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gorzowie Wlkp. w 2021 roku związana była w dużej mierze z wystąpieniem pandemii zakażeń wirusem SARS-CoV-2.

Zarejestrowano 10097 przypadków zakażeń SARS-CoV-2, które stanowiły większość wszystkich zgłoszonych chorób zakaźnych. Ponadto odnotowano pojawienie się ognisk zakażeń szpitalnych wywołanych patogenem *Klebsiella pneumoniae* NDM.

W zakresie innych chorób zakaźnych odnotowano:

- spadek liczby zachorowań na WZW typ B, C i A, podejrzeń/zachorowań na grypę i zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką *Salmonella*,
- wzrost liczby wirusowych zakażeń jelitowych, szczepień osób pokąsanych przez zwierzęta, zachorowań na gruźlicę, zakażeń HIV oraz zachorowań na AIDS, zachorowań na boreliozę, innych bakteryjnych zakażeń jelitowych i ognisk zakażeń szpitalnych.

Realizacja programu szczepień ochronnych była stabilna, poziom zaszczepienia dzieci w poszczególnych rocznikach był porównywalny do poziomu występującego w latach poprzednich. Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest wzrost liczby dzieci nieszczepionych. Niemniej jednak w 2021 r. na podstawie zgłoszeń lekarzy zaobserwowano znaczący spadek liczby osób uchylających się od szczepień obowiązkowych u małoletnich dzieci. Do rodziców/opiekunów prawnych skierowano 11 pism edukacyjnych dotyczących zasadności podjęcia szczepień ochronnych u dzieci.

W związku z aktualną sytuacją epidemiologiczną w Polsce i ogłoszeniem stanu epidemii kontrole stanu sanitarnego w podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe, ambulatoryjne świadczenia zdrowotne oraz w obiektach prowadzących działalność leczniczą w ramach praktyki zawodowej przeprowadzone zostały w ograniczonym zakresie. Bieżący stan sanitarno-higieniczny większości podmiotów wykonujących działalność leczniczą nie budził zastrzeżeń.

W związku z prowadzonymi działaniami związanymi z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się koronawirusa SARS-CoV-2 na nadzorowanym terenie, kontrole warunków sanitarno-higienicznych w zakładach pracy przeprowadzone zostały w niewielkim zakresie. Stwierdzono 3 choroby zawodowe.

W 2021 r. na terenie miasta nie ujawniono podmiotów wprowadzających do obrotu środki zastępcze działających w stacjonarnych punktach, stan taki utrzymuje się od 2016 r. Obecnie sprzedaż tych środków następuje przez internet oraz bezpośrednio przez dilerów, osoby fizyczne i zorganizowane grupy.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych placówek nauczania i wychowania można ocenić jako dostateczny. Problem utrzymania właściwego stanu technicznego występuje najczęściej w placówkach publicznych. Bieżące i doraźne prace remontowe nie rozwiązują powyższego problemu. Natomiast wykonywanie kompleksowych modernizacji wynikających również z realizacji obowiązków nałożonych decyzjami administracyjnymi wymaga zabezpieczenia dostatecznej ilości środków finansowych. Z uwagi na brak odpowiedniej ich ilości terminy realizacji części obowiązków na wniosek organu założycielskiego (Miasta Gorzowa Wlkp.) są przedłużane. W 2021 r. wydano 3 decyzje zmieniające termin wykonania obowiązków nałożonych wcześniejszymi decyzjami (w 2020 r. – 8, 2019 r. - 12) oraz 6 decyzji nakładających nowe obowiązki (2020 r. – 3, 2019 r. – 17).

W zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia w ramach urzędowej kontroli i monitoringu pobierano próbki żywności do badań laboratoryjnych m. in. w kierunku obecności tlenu etylenu, zanieczyszczeń mikrobiologicznych, obecności metali ciężkich szkodliwych dla zdrowia, skażenia promieniotwórczego, pozostałości pestycydów, wykrywania materiału genetycznie zmodyfikowanego, obecności wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych oraz w kierunku oceny oznakowania produktów. Zakwestionowano 10 próbek.

Interweniowano 70 razy na sygnały klientów dotyczące nieprawidłowości w obiektach żywnościowo-żywnościowych. W 14 przypadkach kontrole potwierdziły zasadność interwencji.

Skierowano 15 powiadomień informacyjnych do Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt (RASFF). Monitorowano wycofanie z obrotu 116 produktów niebezpiecznych zgłoszonych w Systemie RASFF. Najczęściej powiadomienia dotyczyły zagrożeń związanych z obecnością tlenu etylenu, zanieczyszczeń mikrobiologicznych, zawyżonego poziomu pestycydów, zawartości niedozwolonych składników w wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością, a także obecnością substancji alergennych niezadeklarowanych na etykietach produktów spożywczych.

Stwierdzone w trakcie kontroli przypadki naruszenia stanu sanitarno-higienicznego w obiektach żywnościowo-żywnościowych głównie dotyczyły nieprawidłowości stanu technicznego pomieszczeń, braku bieżącej czystości oraz niewłaściwej higieny produkcji lub sprzedaży. Poprawę stanu sanitarnego egzekwowano m.in. poprzez decyzje administracyjne (22 decyzje).

W systemie ciągłym monitorowano jakość wody z wodociągu publicznego w Gorzowie Wlkp. oraz ujęć własnych zakładów prowadzących działalność handlową lub publiczną, nie odnotowano zgłoszeń przypadków chorób i zatruc wodozależnych. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w badanym zakresie odpowiadała wymaganiom określonym w obowiązujących przepisach, za wyjątkiem pojedynczych przypadków stwierdzenia jednorazowych przekroczeń parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych.

Sposób zapewnienia awaryjnego zaopatrzenia ludności Gorzowa Wlkp. w wodę przeznaczoną do spożycia w 2021 r. nie uległ zmianie. Dla potrzeb dowożenia wody dla mieszkańców miasta Gorzowa Wlkp., w sytuacjach awaryjnych Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Gorzowie Wlkp. dysponuje 5 cysternami. Jednakże w przypadkach wystąpienia awarii obejmujących rozległe obszary miasta ich ilość może nie zabezpieczyć ciągłości dostaw wody.

Stan sanitarno – higieniczny skontrolowanych obiektów w większości został oceniony jako dostateczny.

1. Sytuacja epidemiologiczna

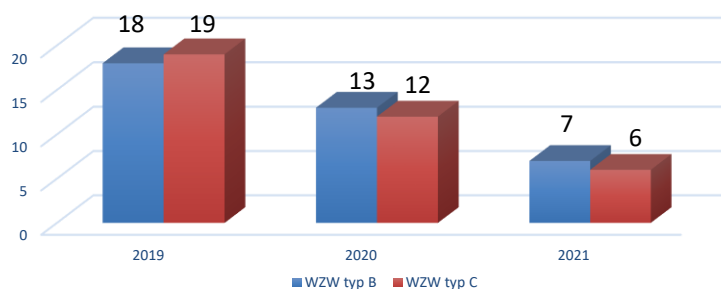
Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych na terenie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gorzowie Wlkp. w 2021 roku związana była w dużej mierze z wystąpieniem pandemii zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2. Zarejestrowano dużą liczbę przypadków zakażeń SARS-CoV-2, które stanowią większość zgłoszonych chorób zakaźnych. Działania skierowane były przede wszystkim na realizację przedsięwzięć związanych ze stanem epidemii celem zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i zachorowań u ludzi. Ponadto w analizowanym okresie obserwowano wzrost występowania ognisk zakażeń szpitalnych spowodowanych zakażeniem SARS-CoV-2.

1.1. Zachorowania szerzące się drogą naruszenia ciągłości tkanek

W 2021 r. liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C i B spadła w porównaniu do lat ubiegłych, zarejestrowano 6 przypadków WZW typu C (przewlekłe i BNO czyli bliżej nieokreślone) (w 2020 r. – 12, 2019 r. – 19) oraz 7 przypadków WZW typu B (przewlekłe i BNO czyli bliżej nieokreślone) (w 2020 r. – 13, 2019 r. – 18). Nie odnotowano przypadków WZW typu B i C zakwalifikowanych jako ostre.

Ocenia się, że przypadki rejestrowane nie odzwierciedlają rzeczywistej skali zachorowań, czego przyczyną jest fakt, że choroba najczęściej nie daje wyraźnych objawów i przez wiele lat może być niewykryta.

Wykres 1. Zachorowania na WZW typ B i C w latach 2019 – 2021.

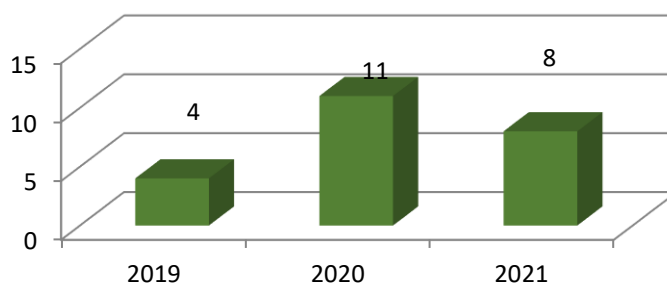
Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachorowań na WZW typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych polegających na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych związanych z wykonywaniem świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedyce, przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek (np. wykonywanie tatuaży).

1.2. Zachorowania szerzące się drogą pokarmową

Salmonella

W 2021 r. obserwowano niewielki spadek liczby zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką Salmonella, odnotowano 8 przypadków, gdzie w 2020 r. zarejestrowano 11 a w 2019r. 4 zachorowania.

Wykres 2. Zachorowania wywołane pałeczkami Salmonella w latach 2019-2021.

W związku z prowadzonym nadzorem nad zachorowaniami wywołanymi pałeczką Salmonella wydano:

- 1 decyzję administracyjną zobowiązującą do wykonania obowiązku,
- 1 upomnienie.

Posocznica wywołana pałeczkami Salmonella

W analizowanym okresie zarejestrowano 1 przypadek posocznicy salmonellozowej. Z pobranych do badań próbek krwi wyhodowano Salmonella Enteritidis. Z próbki pobranego kału nie wyhodowano czynnika chorobotwórczego. Nastąpił zgon pacjenta.

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe

W porównaniu z 2020 rokiem zanotowano wzrost zachorowań na inne bakteryjne zakażenia jelitowe. W okresie sprawozdawczym odnotowano 222 przypadki, podczas gdy w roku 2020 zarejestrowano 116 przypadków. Wszystkie zakażenia wywołane były przez Clostridium difficile.

Wirusowe zakażenia jelitowe

W 2021 r. w odnotowano 31 zachorowań na wirusowe określone i nieokreślone zakażenia jelitowe (13 – rotawirusy, 14 – norowirusy, 4 – inne określone), co stanowi wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym, w którym stwierdzono 21 przypadków.

Ogniska szpitalne chorób przenoszonych drogą pokarmową

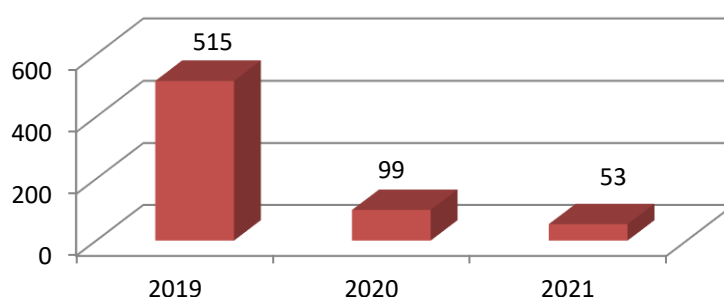
W 2021 r. zarejestrowano 6 ognisk epidemicznych chorób przenoszonych drogą pokarmową:

- 2 wywołane zostały patogenem Klebsiellapneumoniae NDM (2 w WSzW w Gorzowie Wlkp., Oddział Chorób Wewnętrznych, Nadciśnienia tętniczego, Endokrynologii, Gastroenterologii, ZOL IVC). Ogniska zostały wygaszone. Dodatkowo w roku 2021 wygaszono ognisko epidemiczne, które wystąpiło w OAiT z łózkami zakaźnymi WSzW w Gorzowie Wlkp. w roku 2020.
- 4 wywołane zostały patogenem Clostridium difficile (wszystkie w WSzW w Gorzowie Wlkp., Oddziały: Chorób Płuc i Chorób Wewnętrznych z łózkami zakaźnymi 4G, Chorób Płuc i Chorób Wewnętrznych z łózkami zakaźnymi 4D, Chorób Płuc i Chorób Wewnętrznych z łózkami zakaźnymi nr 7, Chorób Płuc i Chorób Wewnętrznych z łózkami zakaźnymi nr 8). Wszystkie zostały wygaszone.

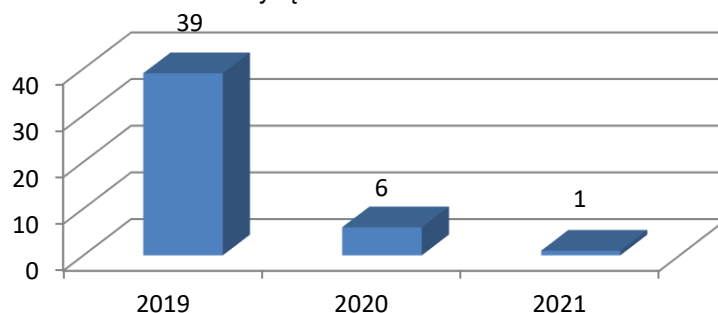
1.3. Choroby przenoszone drogą kropelkową

W 2021 r. zanotowano znaczny spadek zachorowań na ospę wietrzną – zarejestrowano 53 zachorowań (2020 r. – 99, 2019 r. – 515), a także spadek zachorowań na szkarlatynę – zanotowano 1 przypadek (2020 r. – 6, 2019 r. – 39).

Wykres 3. Zachorowania na ospę wietrzną w latach 2019-2021.

Wykres 4. Zachorowania na szkarlatynę w latach 2019-2021

1.4. Zachorowania na choroby odzwierzęce

W 2021 r. zachorowania na boreliozę wykazują tendencję wzrostową w porównaniu do lat ubiegłych, zanotowano 21 zachorowań, podczas gdy w latach 2019 i 2020 zarejestrowano 15 przypadków. Ze względu na niespecyficzne i rozciągnięte w czasie objawy, wiele przypadków boreliozy może być rozpoznawanych i zgłaszanych ze znacznym opóźnieniem. Istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozpoznawalność boreliozy jest diagnostyka laboratoryjna.

Szczepienia p/wścieklicznie

W 2021 r. liczba osób pokąsanych przez nieznaną zwierzęta znacznie wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego. Do szczepień p/wścieklicznie zakwalifikowano 7 osób, w roku 2020 – 4 osoby, a w 2019 – 17.

1.5. Pozostałe jednostki chorobowe zarejestrowane w 2021 r.

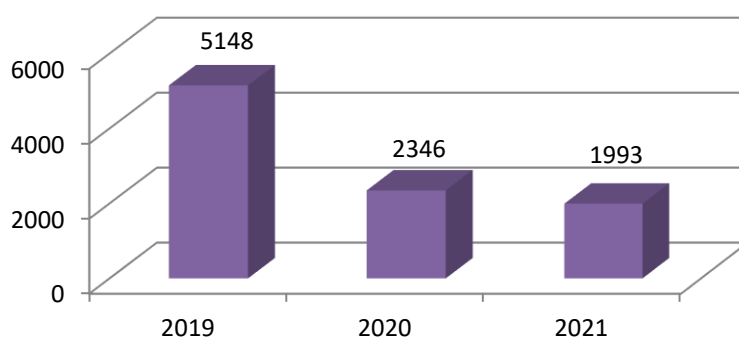
Gruźlica

W 2021 r. liczba zachorowań na gruźlicę znacząco wzrosła w porównaniu do roku poprzedniego, zarejestrowano 17 przypadków, gdzie w 2020 r. – 5, 2019 r. - 18 przypadków. Najczęstszą postacią kliniczną gruźlicy, tak jak w latach poprzednich była gruźlica płuc. Swoistą metodą zapobiegania gruźlicy jest stosowanie szczepienia BCG. Szczepienia te wykonywane są zgodnie z programem Szczepień Ochronnych. Ustawa o *zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi* nakłada na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia (w tym leczenia szpitalnego w okresie wydalania prątków gruźlicy).

Grypa

W 2021 r. obserwowano dalszy spadek liczby podejrzeń/zachorowań na grypę, zarejestrowano – 1993 przypadki, nie zarejestrowano przypadków grypy potwierdzonej badaniem wirusologicznym. Dla porównania w roku 2020 zanotowano 2346 przypadków, w tym potwierdzonych 20, a w 2019 – 5148, potwierdzonych 26.

Wykres 5. Zachorowania na grypę w latach 2019 – 2021.

AIDS

W 2021 roku zarejestrowano 11 przypadków bezobjawowego zakażenia wirusem HIV, co stanowi wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym, w którym odnotowano 6 przypadków zakażenia, w roku 2019 – 14 przypadków. W roku 2021 wykazano 1 przypadek zespołu nabytego upośledzenia odporności AIDS, podczas gdy w 2020 nie odnotowano zachorowań, a w roku 2019 r. odnotowano 3 zachorowania.

SARS-CoV-2

W związku z trwającym stanem epidemii podejmowane czynności skierowane były na realizację przedsięwzięć związanych z zapobieganiem oraz zwalczaniem szerzenia się zakażeń wirusem SARS-CoV-2, w szczególności działania te obejmowały:

- przyjmowanie informacji o podejrzeniu lub stwierdzeniu zachorowań na chorobę zakaźną COVID 19,
- przeprowadzanie wywiadów epidemiologicznych i kierowanie osób narażonych na kwarantannę,
- prowadzenie ciągłego nadzoru epidemiologicznego nad zakażonymi i osobami ze styczności,
- przeprowadzanie kontroli w zakresie realizacji postanowień zawartych w rozporządzeniach Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej,
- rozpatrywanie wniosków petentów o zwolnienie z kwarantanny,
- prowadzenie rejestru zakażeń i obsługa systemów informatycznych EWP (Ewidencja Wjazdów Do Polski) oraz SEPIS (System Elektroniczny Państwowej Inspekcji Sanitarnej),
- codzienne raportowanie ilości osób chorych i narażonych będących pod nadzorem stacji,
- prowadzenie działalności oświatowo – zdrowotnej w placówkach organizujących wypoczynek letni i zimowy dla dzieci i młodzieży,
- zlecenie wymazów do LPWIS w Gorzowie Wlkp. przed przyjęciem do DPS, ZOL lub hospicjum oraz w sytuacjach pojawienia się ognisk zachorowań,
- wystawianie zaświadczeń potwierdzających odbycie kwarantanny i izolacji domowej.

W roku 2021 zarejestrowano 10097 przypadków potwierdzonych COVID-19, 40 przypadków prawdopodobnych oraz 241 przypadków możliwych. Hospitalizowano 918 osób. Zarejestrowano 324 zgony spowodowane COVID-19. Stanowi to wzrost w porównaniu do roku 2020, w którym zarejestrowano 5350 potwierdzonych przypadków zakażeń SARS-CoV-2 oraz 251 przypadków możliwych, hospitalizacji poddano 696 osób, odnotowano 121 zgonów spowodowanych zakażeniem.

W trakcie realizacji działań związanych z wystąpieniem stanu epidemii wystawiono:

- 65 decyzji merytorycznych,
- 19 decyzji o nałożeniu kary pieniężnej za łamanie zakazów i nakazów w związku z epidemią wywołaną wirusem SARS-CoV-2,
- 7 postanowień;
- 1 tytuł wykonawczy;
- 2 upomnienia;
- 4 wnioski o ukaranie za nieprzestrzeganie zakazów i nakazów w związku z epidemią wywołaną wirusem SARS-CoV-2

Klebsiella pneumoniae NDM, OXA-48

New Delhi to potoczna nazwa *Klebsiella pneumoniae* NDM - pałeczki zapalenia płuc, która należy do grupy bakterii jelitowych. NDM oznacza, że bakteria nabyła oporność na większość antybiotyków nawet tych określanych mianem „ostatniej szansy” (tj. karbapenemy). *Klebsiella pneumoniae* NDM może wywołać sepsę (posocznicę), którą przeżywa 50% pacjentów, zapalenie opon mózgowych, zapalenie płuc czy zakażenie układu moczowego.

W roku 2021 wykazano 3 ogniska zakażeń szpitalnych spowodowane *Klebsiella pneumoniae* NDM, w tym jedno, które wystąpiło w roku 2020, a zostało zakończone w roku sprawozdawczym. Ogniska miały miejsce w Wielospecjalistycznym Szpitalu Wojewódzkim w Gorzowie Wlkp. przy ul. Dekerta 1.

Łączna liczba potwierdzonych przypadków zakażeń we wszystkich ogniskach: 91, w tym 60 pacjentów z kolonizacją biologicznym czynnikiem chorobotwórczym *Klebsiella pneumoniae* NDM. W grudniu 2021 wykryto jeden przypadek KP OXA-48. Wśród personelu nie stwierdzono osób z zakażeniem ani potwierdzonych przypadków. Odnotowano 1 zgon pacjenta spowodowany zakażeniem *Klebsiella pneumoniae* NDM.

1.6. Ogniska zakażeń szpitalnych zarejestrowane w 2021 roku

W 2021 roku zarejestrowano 30 ognisk zakażeń szpitalnych, które wystąpiły w Wielospecjalistycznym Szpitalu Wojewódzkim w Gorzowie Wlkp. przy ul. Dekerta 1. Wygaszonych zostało 28, natomiast dwa ogniska epidemiczne nadal trwają. Personel działu Sanitarno-Epidemiologicznego oraz Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych w ww. szpitalu prowadzi nadzór nad postępowaniem w ogniskach epidemicznych z uwzględnieniem przestrzegania procedur zapobiegania szerzenia się zakażeń wewnątrzszpitalnych.

1.7. Szczepienia ochronne

Obowiązek wykonania szczepień ochronnych wynika z ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi* (Dz.U. z 2021 r., poz. 2069 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. *w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych* (Dz. U. z 2018r., poz. 753 ze zm.). Uzupełnieniem wymienionych regulacji prawnych jest Program Szczepień Ochronnych (PSO) na dany rok, ogłaszany corocznie przez Głównego Inspektora Sanitarnego w drodze komunikatu. Jest on przeznaczony dla lekarzy i pielęgniarek będących realizatorami obowiązkowych szczepień ochronnych. Jest to dokument o charakterze technicznym i zawiera informacje oraz wytyczne na temat sposobu realizacji obowiązku szczepień ochronnych, zgodne z aktualną wiedzą medyczną, w tym wskazuje wiek, w którym dane szczepienie powinno być przeprowadzone.

1.7.1. Nadzór nad szczepieniami

W 2021 r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. na terenie miasta Gorzowa Wlkp. znajdowało się 41 podmiotów leczniczych, w których świadczone są usługi medyczne w zakresie szczepień ochronnych w ramach PSO. W związku z prowadzonym nadzorem przeprowadzono łącznie 25 kontroli, podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości w ocenianym zakresie.

Kontrole przeprowadzane były w zakresie oceny:

- prawidłowości realizowania Programu Szczepień Ochronnych,
- gospodarki szczepionkami zakupionymi przez Ministra Zdrowia przeznaczonymi do obowiązkowych szczepień ochronnych,

- prawidłowości przechowywania szczepionek, w tym prowadzonego monitoringu temperatury w urządzeniach chłodniczych, a także dokumentacji potwierdzającej sprawność urządzeń chłodniczych oraz rejestrujących temperaturę,
- prowadzenia dokumentacji dot. Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych,
- procedury dotyczącej postępowania w przypadku przerwania łańcucha chłodniczego,
- bieżącego stanu sanitarno-higienicznego gabinetów szczepień.

Ponadto do obowiązków tutejszego organu należało przygotowywanie zamówień na preparaty szczepionkowe służące do realizacji PSO na terenie działalności, a także przechowywanie i dystrybucja preparatów szczepionkowych podmiotom leczniczym.

1.7.2. Egzekwowanie obowiązku szczepień

Sposób egzekwowania obowiązku szczepień został określony w przepisach ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o *postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (Dz. U. z 2020 r., poz.1427 ze zm.). Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wlkp. nie jest organem egzekucyjnym. Na podstawie przepisów ww. ustawy oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej przypadła jemu rola wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym. Wierzyciel ma obowiązek doręczyć dłużnikowi upomnienie, a po bezskutecznym upływie terminu na wykonanie obowiązku, wystawić tytuł wykonawczy, który przesyła do organu egzekucyjnego. Co do zasady w tego typu sprawach jako organ egzekucyjny występuje wojewoda. Jednakże Wojewoda Lubuski w 2014 r. nadał to uprawnienie Lubuskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Gorzowie Wlkp., w związku z powyższym to temu organowi powierzono prowadzenie spraw z zakresu egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym na terenie województwa lubuskiego, dotyczących poddania osób małoletnich obowiązkowym szczepieniom ochronnym w ramach Narodowego Programu Szczepień Ochronnych.

W 2021 r. na podstawie zgłoszeń z podmiotów leczniczych zaobserwowano znaczący spadek liczby osób uchylających się od szczepień obowiązkowych. W Gorzowie Wlkp. w opisywanym okresie zarejestrowano 80 dzieci, których rodzice/opiekunowie prawni odmawiali wykonania obowiązkowych szczepień ochronnych (69 rodziców/opiekunów), podczas gdy w 2020 roku zanotowano 277 dzieci (328 rodziców/opiekunów), w 2019 roku zarejestrowano 235 dzieci (282 rodziców/opiekunów).

W związku z uchylaniem się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych u małoletnich dzieci, do rodziców/opiekunów prawnych skierowano łącznie 11 pism edukacyjnych dotyczących zasadności podjęcia szczepień ochronnych u dzieci. Nie prowadzono natomiast postępowań administracyjnych.

1.7.3. Realizacja szczepień obowiązkowych

Korzystna sytuacja epidemiologiczna większości chorób zakaźnych jest głównie wynikiem skutecznych działań zapobiegawczych. Szczepienia ochronne są skuteczną i społecznie akceptowaną metodą zapobiegania zachorowaniom na choroby zakaźne, zarówno w prewencji indywidualnej, jak również kształtowania odporności zbiorowiskowej. Warunkiem osiągnięcia odporności w skali populacji i zmniejszenia ryzyka epidemicznego szerzenia się chorób zakaźnych jest wysoki odsetek zaszczepionych osób (zwykle odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95 % odsetka populacji).

Wprowadzenie obowiązkowych szczepień ochronnych przeciw wybranym chorobom zakaźnym zmniejsza także społeczne skutki związane z ciężkimi zdrowotnymi następstwami chorób zakaźnych, w tym związane z kosztami leczenia tych chorób oraz ich powikłań.

Tab. 1 **Liczba zaszczepionych dzieci (mieszkańców miasta Gorzowa Wlkp.) w 2021 roku**

Wiek/szczepienie przeciw	Liczba dzieci w roczniku/uodpornienie
13 miesiąc życia/ odrze, śwince, różyczce (szczepienie podstawowe)	1304/69,3%
6 rok życia/ odrze, śwince, różyczce (szczepienia zamykające cykl szczepień)	1480/92,2%
16-18 miesiąc życia/ błonicy, tężcowi, krztuścowi (szczepienia zamykające cykl szczepień podstawowych)	1376/95,5%
14 rok życia/ błonicy, tężcowi, krztuścowi (szczepienia zamykające cykl szczepień)	1677/99,8%
19 rok życia/ błonicy i tężcowi dla młodzieży (szczepienie przypominające)	1125/99,4%

1.7.4. Niepożądane Odczyny Poszczepienne

Niepożądane Odczyny Poszczepienne (NOP) są to niepożądane objawy chorobowe pozostające w związku czasowym z wykonanym szczepieniem. Reakcje te mogą mieć przebieg łagodny (miejscowy obrzęk kończyny, silne miejscowe zaczerwienienie, gorączka), poważny (charakteryzuje się dużym nasileniem objawów w postaci znacznego obrzęku kończyny, silnego jej zaczerwienienia, wysokiej gorączki – nie wymaga hospitalizacji) lub ciężki (zagroza życiu i wymaga hospitalizacji w celu ratowania życia). Zgłoszenie NOP-u należy do obowiązków lekarza lub felczera, zgodnie z art. 21 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń oraz chorób zakaźnych u ludzi, a za jego niedopełnienie grozi z art. 52 grzywna za niedopełnienie obowiązku zgłoszenia niepożądanego odczynu poszczepiennego. Lekarz lub felczer zgłasza każdy przypadek NOP-u do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w ciągu 24 godzin licząc od podejrzenia lub rozpoznania wystąpienia NOP.

W 2021 r. zarejestrowano łącznie 19 odczynów NOP (17 łagodnych i 2 poważne) po szczepieniach przeprowadzanych w ramach PSO oraz 44 odczyny NOP (34 łagodne, 8 poważnych, 2 ciężkie) po szczepieniach przeciw/Covid-19.

1.8. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

W związku z aktualną sytuacją epidemiologiczną w Polsce i ogłoszeniem stanu epidemii, w 2021 r. na terenie miasta kontrole stanu sanitarnego w podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (szpitale), ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (przychodnie, poradnie) oraz w obiektach prowadzących działalność leczniczą w ramach praktyki zawodowej przeprowadzone zostały w ograniczonym zakresie. Kontrole dotyczyły bieżącego stanu sanitarno-higienicznego oraz spełnienia przez placówki wymagań określonych w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o *działalności leczniczej* (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 711 ze zm.). W trakcie kontroli zwracano uwagę na zagadnienia dotyczące procesów sterylizacji wyrobów medycznych, mycia i dezynfekcji powierzchni oraz postępowanie z odpadami medycznymi i odzieżą ochroną personelu. Zakres kontroli obejmował również prowadzenie przez podmioty lecznicze dokumentacji dotyczącej realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych związanych z udzielaniem świadczeń medycznych. Kontrole obejmowały także działania zmierzające do zapobiegania rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV- 2. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości

prowadzono postępowania administracyjne. Bieżący stan sanitarno-higieniczny oraz techniczny większości placówek nie budził zastrzeżeń.

Stwierdzono sukcesywną poprawę stanu sanitarno-technicznego w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych Zespołu Szpitalnego przy ul. Dekerta 1 oraz w niewielkim zakresie Zespołu Szpitalnego przy ul. Walczaka 42. Wielospecjalistyczny Szpital Wojewódzki w Gorzowie Wlkp. prowadzi szereg inwestycji budowlanych w celu poprawy warunków udzielania świadczeń medycznych.

Prowadzone są nowe inwestycje budowlane oraz prace remontowo – budowlane w poszczególnych komórkach organizacyjnych, mających na celu poprawę stanu sanitarnego oraz ich funkcjonalność. Zakończono inwestycję polegającą na przebudowie budynku apteki szpitalnej, rozbudowę kompleksu Kliniki Hematologii, Onkologii Klinicznej i Radioterapii Uniwersytetu Zielonogórskiego wraz z Bankiem Komórek Macierzystych.

Sukcesywnie wymieniane jest wyposażenie w poszczególnych jednostkach organizacyjnych szpitala, wykonywane są prace remontowe wynikające z nałożonych przez PPIŚ w Gorzowie Wlkp. decyzji administracyjnych. Jednocześnie dokonywane są zmiany dotyczące funkcjonowania i organizacji oddziałów na potrzeby pacjentów hospitalizowanych z COVID - 19.

W dalszym ciągu występują trudności w dostosowaniu budynków szpitalnych przy ul. Walczaka 42 do wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Spowodowane jest to ich lokalizacją w starych budynkach, brakiem funkcjonalności pomieszczeń oraz ograniczonymi możliwościami technicznymi ich przystosowania. Korzystniejsza sytuacja występuje w Zespole Szpitalnym przy ul. Dekerta 1, w którym wymagania dla tego typu obiektów uwzględnione były już na etapie projektowania.

Szpital posiadał opracowany program dostosowania pomieszczeń i urządzeń do wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. *w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia urządzenia zakładu opieki zdrowotnej* zaopiniowany pozytywnie przez Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. W wyniku niedostosowania podmiotu w pełnym zakresie w terminie do 31 grudnia 2017 r. na wniosek strony wydano postanowienie o wpływie niespełnienia wymagań na bezpieczeństwo pacjentów. Skutkowało to wydaniem decyzji zobowiązującej stronę do wykonania obowiązków w ściśle określonych terminach.

1.9. Interwencje

W 2021 r. wpłynęło 21 interwencji. Po przeprowadzeniu kontroli 14 interwencji rozpatrzono jako niezasadne, 7 uznano za zasadne, które dotyczyły :

- 1 niezachowania reżimu sanitarnego w podmiocie leczniczym,
- 3 występowania w budynkach mieszkalnych gryzoni i insektów,
- 1 związana ze złym stanem sanitarnym mieszkania,
- 1 związana z niewłaściwą gospodarką odpadową w punkcie wymazowym COVID-19,
- 1 dotycząca otwarcia lokalu gastronomicznego.

1.10. Działalność kontrolno-represyjna

W związku z aktualną sytuacją epidemiologiczną i ogłoszeniem stanu epidemii wywołanej wirusem SARS CoV-2 nadzór sanitarny w podmiotach leczniczych prowadzony był w ograniczonym zakresie. W 2021 r. przeprowadzono **62** kontrole w podmiotach leczniczych w tym 43 w WSWZ w Gorzowie Wlkp., oraz 6 kontroli interwencyjnych w podmiotach o charakterze niemedyce.

Wydano łącznie:

- 84 decyzje administracyjne, w tym :
 - 65 w zakresie realizacji działań związanych z wystąpieniem stanu epidemii,
 - 7 odmów zmiany terminu wykonania obowiązków,
 - 6 nakazujących usunięcie nieprawidłowości,
 - 6 uchylających wykonanie obowiązków,
- 2 decyzje płatnicze za stwierdzone nieprawidłowości;
- 19 decyzji o nałożeniu kary pieniężnej za łamanie zakazów i nakazów w związku z epidemią wywołaną wirusem SARS-CoV-2,
- 2 tytuły wykonawcze,
- 21 postanowień:
 - 7 w zakresie realizacji działań związanych z wystąpieniem stanu epidemii,
 - 12 o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia do wykonania obowiązków i poprawy stanu sanitarno-higienicznego na łączną kwotę 27000 zł,
 - 1 o umorzeniu grzywny na kwotę 1500 zł,
 - 1 o sprostowaniu omyłki psarskiej,
- 4 upomnienia:
 - 2 do wykonania obowiązków określonych w decyzjach,
 - 2 w zakresie realizacji działań związanych z wystąpieniem stanu epidemii,
- nałożono 41 mandatów karnych o łącznej kwocie 2770 zł za łamanie zakazów i nakazów w związku z epidemią wywołaną wirusem SARS-CoV-2;
- 2 opinie sanitarne;
- 2 rachunki za wydanie opinii sanitarnej.

Podsumowanie

W zakresie chorób zakaźnych:

w 2021 r. odnotowano:

- spadek liczby:
 - zachorowań na WZW typ B, C i A,
 - podejrzeń/zachorowań na gripę,
 - zachorowań na ospę,
 - zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką Salmonella,
 - zachorowań na szkarlatynę
- wzrost
 - zakażeń wirusem SARS-CoV-2
 - zakażeń HIV oraz zachorowań na AIDS,
 - wirusowych zakażeń jelitowych,
 - zachorowań na gruźlicę,
 - zachorowań na boreliozę,
 - szczepień osób pokąsanych przez zwierzęta,
 - innych bakteryjnych zakażeń jelitowych,
 - występowania ognisk zakażeń szpitalnych.
 - zakażeń/kolonizacja Klebsiella pneumoniae NDM

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych na terenie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gorzowie Wlkp. w 2021 roku związana była w dużej mierze z pandemią zakażeń wirusem SARS-CoV-2. Zarejestrowano 10097 przypadków zakażeń SARS-CoV-2, które stanowiły większość wszystkich zgłoszonych chorób zakaźnych.

Odnotowano pojawienie się zachorowań i kolonizacji wywołanych patogenem *Klebsiella pneumoniae* NDM. Wykazano 3 ogniska zakażeń szpitalnych

W zakresie szczepień ochronnych:

- realizacja programu szczepień ochronnych w podmiotach leczniczych była stabilna,
- nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie prawidłowości przechowywania szczepionek w nadzorowanych punktach szczepień,
- poziom zaszczepienia dzieci w poszczególnych rocznikach był zadowalający,
- zaobserwowano znaczący spadek liczby osób uchylających się od szczepień obowiązkowych w porównaniu z latami ubiegłymi (powodem może być trwająca pandemia).

W zakresie oceny podmiotów leczniczych:

- bieżący stan sanitarny większości podmiotów leczniczych nie budził zastrzeżeń,
- drobne uchybienia usuwane były w trakcie kontroli.

2. Warunki zdrowotne środowiska bytowania mieszkańców

2.1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

W okresie sprawozdawczym za 2021 r. nadzorem sanitarnym objęto:

- 1 wodociąg publiczny dostarczający wodę dla ok. 99 % mieszkańców Gorzowa Wlkp.,
- 6 indywidualnych ujęć wody służących do działalności publicznej lub handlowej.

Przeprowadzono 86 kontroli, w tym 78 z pobraniem próbek wody do badań laboratoryjnych. W ramach nadzoru sanitarnego pobrano 78 próbek wody, tj: 65 z wodociągu publicznego w Gorzowie Wlkp. i 13 z indywidualnych ujęć wody.

Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dokonywana była na podstawie sprawozdań z badań wody, wykonywanych w ramach nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej prowadzonej przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne oraz właścicieli ww. indywidualnych ujęć wody.

W 2021r. jakość wody oceniono na podstawie 173 sprawozdań z badań wody pobranych w ramach:

- ✓ nadzoru sanitarnego – 78,
- ✓ wewnętrznej kontroli ww. przedsiębiorstw/podmiotów – 95.

Przez większą część roku jakość wody w badanych próbkach odpowiadała wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U z 2017 r., poz. 2294 ze zm.). Odnotowano natomiast jednorazowe przekroczenia parametrów mikrobiologicznych i/lub fizykochemicznych w próbkach wody pochodzących z:

- wodociągu publicznego – 3 próbki (kwestionowany parametr: bakterie grupy coli, mętność),
- ujęcia indywidualnego Zespołu Szpitalnego przy ul. Dekerta – 3 próbki (ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72 h, zapach, mangan, żelazo),
- ujęcia indywidualnego Oddziału Zakładu Produkcji Mleczarskiej przy ul. Kostrzyńskiej – 1 próbka (mętność).

Po przeprowadzeniu działań naprawczych przez administratora ujęcia jakość wody uległa poprawie.

Natomiast nie uległa poprawie w 2021 r. jakość wody z ujęcia Domu Pomocy Społecznej nr 1 przy ul. Podmiejskiej Bocznej (w zakresie parametru „ogólna liczba mikroorganizmów w

22°C po 72h”), gdzie z uwagi na brak efektywności działań naprawczych przez cały rok obiekt korzystał z miejskiej sieci wodociągowej (stanowiącej rezerwowe źródło zaopatrzenia w wodę).

W 2021 r. badania ciepłej wody użytkowej w kierunku bakterii z rodzaju *Legionella sp.* w ramach nadzoru sanitarnego i/lub kontroli wewnętrznej przeprowadzono w 8 obiektach użyteczności publicznej (w tym w 3 obiektach podmiotów prowadzących działalność leczniczą, w 2 hotelach i 3 domach pomocy społecznej):

a) w ramach nadzoru sanitarnego i kontroli wewnętrznej:

- Zespoły Szpitalne przy ul. Dekerta 1 i ul. Walczaka 42,

b) w ramach nadzoru sanitarnego:

- Hotel Bulvar, ul. Łużycka 35,
- Hotel MCM Plus, ul. Grobla 8,

c) w ramach kontroli wewnętrznej:

- Chirurgia Jednego Dnia, ul. Borowskiego 2A-3,
- Hospicjum Świętego Kamila, ul. Stilonowa 21,
- Dom Pomocy Społecznej Nr 2 z filią „Dom w Połowie Drogi” ul. Walczaka 42,
- Dom Pomocy Społecznej Nr 2 z filią „Dom w Połowie Drogi” ul. Walczaka 27,
- Dom Pomocy Społecznej nr 1 im. Marie Juchacz, ul. Podmiejska Boczna 10,

W Zespole Szpitalnym przy ul. Dekerta 1 w Gorzowie Wlkp. (w punkcie zlokalizowanym w Oddziale Neurologii) stwierdzono wysokie skażenie sieci ciepłej wody użytkowej bakteriami *Legionella sp.*, w związku z czym wydano decyzję zobowiązującą do poprawy jakości wody (obowiązywała przez okres 31 dni).

Natomiast poprawę jakości ciepłej wody użytkowej (zakwestionowanej pod koniec w 2020 r.) odnotowano w Domu Pomocy Społecznej Nr 2 z filią „Dom w Połowie Drogi” ul. Walczaka 42. W pozostałych obiektach jakość ciepłej wody w badanym zakresie spełniała wymagania określone w rozporządzeniu w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W drodze decyzji administracyjnej wyegzekwowano poprawę stanu sanitarno-technicznego urządzeń wodociągowych ujęcia Zespołu Szpitalnego przy ul. Dekerta (zakwestionowany w grudniu 2020 r.).

2.2. Awaryjne zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do spożycia

W 2021r. nie uległ zmianie sposób zapewnienia awaryjnego zaopatrzenia ludności Gorzowa Wlkp. w wodę przeznaczoną do spożycia.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Gorzowie Wlkp. posiada 5 cystern, które w sytuacjach awaryjnych służą do zapewnienia ciągłości dostaw wody do spożycia dla mieszkańców miasta Gorzowa Wlkp. Jednak w przypadkach wystąpienia awarii obejmujących rozległe obszary miasta ich ilość może okazać się nie wystarczająca.

Konieczność posiadania rezerwowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi dotyczy także szpitali. Zespół Szpitalny przy ul. Dekerta, jako źródło rezerwowe wskazuje przyłączy do sieci wodociągu miejskiego w Gorzowie Wlkp. Jednak z uwagi na jego nieużytkowanie, w przypadku wystąpienia awarii indywidualnego ujęcia wody szybkie przełączenie szpitala na zasilanie wodą z wodociągu miejskiego może okazać się nieskuteczne. Zespół Szpitalny przy ul. Walczaka 42 w Gorzowie Wlkp., korzystający z wody podawanej z wodociągu publicznego, jako rezerwowe źródło zaopatrzenia w wodę wskazuje utrzymywaną w ciągłej eksploatacji studnię głębinową wchodzącą w skład działającego w latach poprzednich indywidualnego ujęcia wody. W 2021 r. zakończono realizację inwestycji polegającej na przełączeniu całości obiektów zlokalizowanych na terenie zakładów leczniczych przy ul. Walczaka 42 do nowej sieci wodociągowej wraz z uruchomieniem drugostronnego zasilania w wodę od strony ul. Niepodległości. Dodatkowo w kolejnym roku planowana jest budowa zbiornika retencyjnego wody stanowiącego rezerwowe źródło zasilania w wodę.

2.3. Obiekty użyteczności publicznej

W 2021 r. pod nadzorem znajdowało się 617 obiektów użyteczności publicznej (2019r. – 530, 2020r. – 577). Skontrolowano 199 obiektów (2019 r. - 237, 2020 r. – 122), co stanowiło 32,25% ich ogólnej liczby (w 2019 r. - 44,7%, 2020 r. - 21,14%).

W obiektach tych przeprowadzono łącznie 211 kontroli, w tym 6 z pobraniem próbek wody z basenu (pobrano łącznie 23 próbki wody).

Przeprowadzono 47 kontroli dodatkowych wynikających z bieżących potrzeb (interwencje/zgłoszenia, w związku z wydaniem opinii w sprawie imprez masowych i inne).

Łącznie wydano 12 decyzji administracyjnych, w tym:
- 1 nakładającą obowiązek poprawy stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń Ogrzewalni przy ul. Walczaka 27,

- 1 w zakresie zaprzestania użytkowania wody w niecce basenu OREW oraz zobowiązującą do poprawy jakości wody w basenie hotelu „Gracja”).

W ramach nadzoru nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi wydano 189 decyzji w sprawie ekshumacji zwłok albo szczątków ludzkich.

Tab. 1 **Obiekty użyteczności publicznej**

Rodzaj obiektu	Liczba według ewidencji			Liczba skontrolowanych			Liczba kontroli			Liczba obiektów ocenionych jako					
										dobre			złe*		
	2019r.	2020r.	2021r.	2019r.	2020r.	2021r.	2019r.	2020r.	2021r.	2019r.	2020r.	2021r.	2019r.	2020r.	2021r.
Ustępy publiczne	11	11	12	7	0	6	7	0	6	4	0	6	0	0	0
Baseny kąpielowe	3	3	3	3	3	3	17	8	12	1	1	1	0	0	0
Domy pomocy społecznej i Inne jednostki pomocy społecznej	6	11	9	4	0	4	4	0	4	2	0	0	0	0	0
Noclegownie	4	4	4	3	3	4	6	3	5	0	0	0	0	0	1
Hotele/Motele	12	12	11	4	2	3	5	2	3	1	1	2	1	0	0
Inne obiekty świadczące usługi hotelarskie	4	6	6	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0

Zakłady fryzjerskie	76	88	92	37	16	22	37	16	23	4	0	0	4	10*	3
Zakłady kosmetyczne	74	95	105	54	26	57	56	26	57	6	4	6	4	1*	1
Zakłady tatuażu	9	11	11	6	2	5	6	2	5	0	2	1	0	0	0
Zakłady odnowy biologicznej	22	26	26	11	13	5	12	13	5	0	0	0	0	0	0
Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej, tatuażu	215	215	215	86	39	61	89	39	61	2	2	3	10	13*	2
Dworce autobusowe	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dworce i stacje kolejowe	1	1	1	1	1	1	2	1	2	0	0	0	0	0	0
Tereny rekreacyjne	30	32	32	8	3	7	9	3	7	3	0	0	0	0	0
Cmentarze	6	6	6	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0
Domy przedpogrzebowe	3	3	3	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
zakłady karne	1	1	1	1	1	0	2	1	0	0	0	0	0	1*	0
Pozostałe obiekty użyteczności publicznej	53	51	78	10	12	17	11	12	17	5	0	2	0	1*	0
RAZEM	530	577	617	237	122	199	265	127	211	29	10	21	19	26	7

*) obiekty, w odniesieniu do których w okresie sprawozdawczym, w trakcie ostatniej kontroli stwierdzono uchybienia, co skutkowało wszczęciem postępowania administracyjnego, wydaniem decyzji administracyjnej, czy nałożeniem grzywny w drodze mandatu

Kontrole obejmowały sprawdzenie warunków sanitarno – higienicznych oraz ocenę realizacji wytycznych dla funkcjonowania obiektów w trakcie epidemii SARS-CoV-2 w Polsce, a także ocenę jakości wody z basenów kąpielowych.

Stan sanitarno – higieniczny większości skontrolowanych obiektów oceniono jako dostateczny. W 7 obiektach zakwestionowano stan sanitarno-techniczny lub sanitarno-higieniczny (2019r. – w 19 obiektach, w 2020r. w 26 obiektach) - osoby odpowiedzialne ukarano 7 mandatami karnymi (2019r. – 28, 2020r. – 24).

Znaczną niestabilnością, podobnie jak w latach ubiegłych, charakteryzowała się jakość mikrobiologiczna wody w basenie Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczego. W odniesieniu do tego obiektu wydano:

- 1 decyzję o zaprzestaniu użytkowania wody z uwagi na pogorszenie jakości wody pod względem parametru mikrobiologicznego (*Pseudomonas aeruginosa*), obowiązująca przez okres 19 dni (październik/listopad 2021r.),
- 2 decyzje stwierdzające skażenie mikrobiologiczne ciepłej wody w natrysku bakterią *Legionella* sp., obowiązujące przez okres 33 dni (czerwiec/lipiec 2021r.) oraz 19 dni (wrzesień/październik).

Natomiast pogorszenie jakości wody pod względem fizykochemicznym (chloroform) odnotowano w basenach:

- 1) Hotelu „Gracja”, gdzie wydano decyzję zobowiązującą do poprawy jakości wody (obowiązywała przez okres 15 dni w miesiącach czerwiec/lipiec).
- 2) Centrum Sportowo - Rehabilitacyjnym „Słowianka”.

W wyniku prowadzonych działań naprawczych uzyskano poprawę jakości wody.

W 2021 r. kontrolą objęto także stan sanitarny placów zabaw administrowanych przez 3 zarządców nieruchomości (Zarządanie Nieruchomościami LOCUM-BUDNEX, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Staszica”, Gorzowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego), a także Park Słowiański ze znajdującym się na jego terenie placem zabaw. Ich stan oceniono jako dostateczny.

Administratorzy/zarządcy terenów tzw. małej infrastruktury dokonywali jednokrotnej wymiany piasku w piaskownicach (raz w sezonie). W wielu miejscach wprowadzono dodatkowo zabezpieczenia placów zabaw oraz piaskownic przed dostępem zwierząt (m.in. w postaci ogrodzenia piaskownic). Praktyka jednak pokazuje, że nie zawsze zastosowane rozwiązania chronią w pełni te miejsca przed zanieczyszczeniem (np. odchodami ptaków, małych zwierząt). Zarządom/admiratorom terenów rekreacyjnych przypomniano po raz kolejny o konieczności wprowadzenia rozwiązań warunkujących prawidłowe używanie urządzeń oraz o konieczności ich zabezpieczenia przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez zwierzęta (np. zakrywanie/odkrywanie piaskownic plandeką, okresowe mycie/dezynfekcja urządzeń).

2.4. Interwencje

Przyjęto 25 interwencji (w roku 2019 – 34, 2020 – 20). We własnym zakresie rozpatrzono 24 sprawy - 8 z nich uznano za zasadne.

Rozpatrywane sprawy dotyczyły najczęściej niewłaściwego stanu sanitarno – technicznego budynków mieszkalnych i posesji oraz braku przestrzegania przepisów obowiązujących w trakcie epidemii COVID-19.

2.5. Podsumowanie

- Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w badanym zakresie odpowiadała wymaganiom określonym w obowiązujących przepisach, za wyjątkiem pojedynczych przypadków stwierdzenia jednorazowych przekroczeń parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych.
- W dalszym ciągu istnieje konieczność doskonalenia procedur dotyczących awaryjnego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia, zwłaszcza w zakresie szybkiego uruchamiania zastępczych źródeł wody.

- W celu zwiększenia bezpieczeństwa osób korzystających z placów zabaw - użytkownikom tych urządzeń (rodzice/opiekunowie) należy wskazywać potrzebę i zasadność wdrażania i stosowania zasad prawidłowego użytkowania tych miejsc (m.in. zakrywanie/odkrywanie plandek piaskownic, zamykanie po sobie bramek prowadzących na plac zabaw itp.).

3. Stan sanitarny obiektów żywnościowo – żywieniowych

3.1. Jakość zdrowotna środków spożywczych wprowadzanych do obrotu

W ramach urzędowej kontroli i monitoringu pobrano próbki żywności do badań laboratoryjnych w kierunku wykrywania lub określenia zawartości między innymi: zanieczyszczeń mikrobiologicznych, metali ciężkich szkodliwych dla zdrowia, skażenia promieniotwórczego, pozostałości pestycydów, materiału genetycznie zmodyfikowanego, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, mikotoksyn, oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych i komensalnych, napromieniania, związków polarnych w tłuszczach smaźalniczych, substancji dodatkowych, glutenu, poziomu metanolu, cyjanowodoru i karbaminianów etylu, poziomu akrylamidu oraz oceny znakowania i zawartości witamin, minerałów oraz innych substancji czynnych między innymi w suplementach diety.

Pobrano do badań laboratoryjnych 366 próbek żywności (2020 r.- 367, 2019 r. - 532, 2018 r. – 473, 2017 r. - 442, 2016 r. - 349), z czego 10 próbek zostało zakwestionowanych (2020 r. - 9, 2019 r. - 6, 2018 r. - 14, 2017 r. – 31, 2016 r. – 5), w tym 4 ze względu na zanieczyszczenie mikrobiologiczne, 4 ze względu na przekroczenie NDP dla pestycydu, 1 ze względu na przekroczenie limitu mikotoksyny i 1 ze względu na brak w oznakowaniu informacji o zawartości sacharyny i kwasu benzoowego.

Ponadto pobrano do badań w kierunku oznaczenia migracji ołowiu i kadmu oraz migracji specyficznych pierwszorzędowych amin aromatycznych 5 próbek wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (2020 r.- 6, 2019 r. – 7, 2018 r. - 5, 2017 r.- 4, 2016 r.- 3). Próbek nie kwestionowano.

Funkcjonowanie Systemu RASFF (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywności Zwierząt) w 2021 roku

W 2021 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wlkp. skierował 15 powiadomień do systemu RASFF (w 2020 r. – 1, 2019 r. – 3, w 2018 r. – 3, w 2017 r. – 3, w 2016 r. – 0) dotyczących: zawartości niedozwolonego składnika – mielony lub sproszkowany bambus w naczyniach przeznaczonych do kontaktu z żywnością (10), przekroczenia NDP dla pestycydów "linuron" i "glifosat w warzywach okopowych (3), obecności bakterii Salmonella Infantis w mięsie mielonym z fileta z piersi kurczaka (1), przekroczenia limitu mikotoksyny Deoksyniwalenol (DON) w makaronie razowym (1).

Ponadto w 2021 r. wpłynęło 116 powiadomień w systemie RASFF (w 2020 r. - 55, 2019 r. – 25, w 2018 r. - 27, w 2017 r. - 26, 2016 r. - 26), które dotyczyły między innymi:

- obecności tlenku etylenu (w suplementach diety, lodach, serkach, konserwach rybnych) substancja wykorzystywana w przemyśle chemicznym jako środek odkażający i dezynfekujący, z uwagi dużą aktywność wobec bakterii, wirusów i grzybów, stosowany głównie do sterylizacji sprzętu medycznego, **nie jest dopuszczony do stosowania w żywności na terenie UE;**
- zanieczyszczeń mikrobiologicznych:
 - w mięsie z kurczaka, kiełbasie białej, metce tarskiej, zielu angielskim (*bakteria Salmonella*);
 - w wodzie źródlanej (*bakteria Clostridium*);

- zawyżonego poziomu pestycydów (w warzywach – seler korzeniowy, pietruszka; w owocach – pomarańcze, grapefruity, w ziołach - bazylija);
- obecności substancji alergennych niezadeklarowanych na etykiecie (chipsy, kaszka kukurydziana ryżowa z tapioką);
- przekroczenia NDP mikotoksyn (rodzynki, mąka żytnia, orzeszki, ziarno kukurydzy);
- obecności w suplementach diety sydenafilu (lek stosowany w leczeniu zaburzeń erekcji oraz w pierwotnym nadciśnieniu płucnym);
- zawartości niedozwolonego składnika – mielonego lub sproszkowanego bambusa w naczyniach przeznaczonych do kontaktu z żywnością;
- poziomu migracji specyficznej pierwszorzędowych amin aromatycznych z materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (wyroby nylonowe).

Działania kontrolne związane z powiadomieniami w systemie RASFF obejmowały monitorowanie występowania produktów w miejscach obrotu hurtowego i detalicznego, zabezpieczanie i wycofywanie partii produktów uznanych za niebezpieczne oraz nadzorowanie przebiegu i skuteczności działań podjętych przez przedsiębiorstwa zobowiązane do wycofania produktów z obrotu, a także prowadzenie postępowań wyjaśniających.

3.2. Działalność kontrolno-represyjna

Na terenie miasta działało 1375 zakładów żywnościowo - żywieniowych. Przeprowadzono 750 kontroli obiektów żywnościowo - żywieniowych i produkcji/obrotu kosmetykami. Wydano 22 decyzje administracyjne w związku z naruszeniem stanu sanitarno-higienicznego, w tym 2 decyzje unieruchamiające zakłady (2020 r. - 22, w tym 0 unieruchamiających zakład; 2019 r. – 35, w tym 1 unieruchamiająca zakład; 2018 r. – 52, w tym 1 unieruchamiająca zakład; 2017 r. - 59, w tym 4 unieruchamiające zakłady; 2016 r. - 29, w tym 1 unieruchamiająca zakład).

Nałożono 62 mandaty karne (2020 r. - 69, 2019 r. - 81, 2018 r. – 117, 2017 r. – 167, 2016 r. – 124), na łączną kwotę 13100 zł (2020 r.- 13500, 2019 r. – 17600 zł, 2018 r. – 21150 zł, 2017 r. – 35300 zł, 2016 r. – 24000 zł). Najczęściej mandaty nakładano w zakładach żywienia zbiorowego otwartego (31 mandatów na łączną kwotę 6.700 zł) oraz w zakładach obrotu żywnością (21 mandatów na łączną kwotę 4.300 zł) .

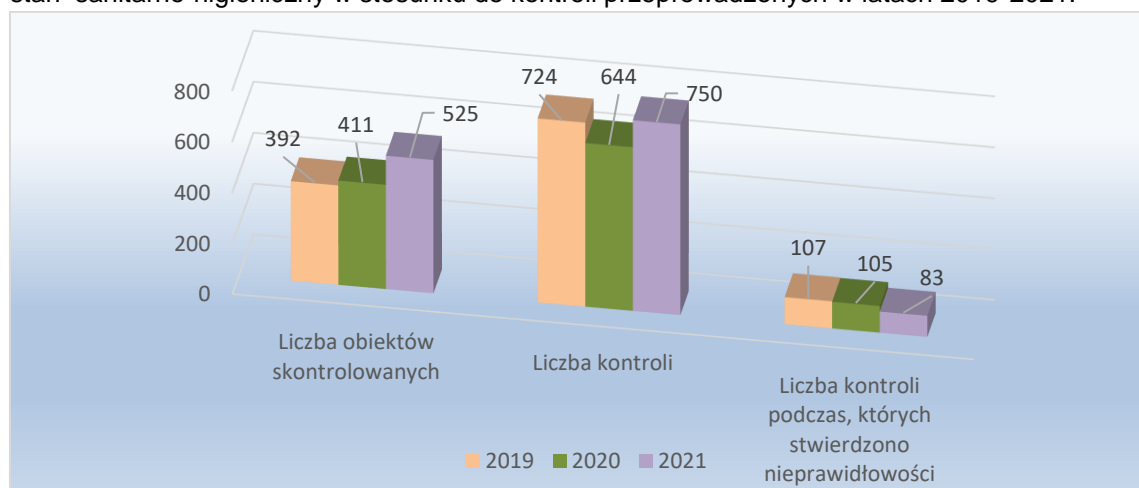
Główne przyczyny nakładania grzywien w drodze mandatu karnego to:

- zły stan techniczny obiektów;
- niewłaściwa higiena produkcji lub sprzedaży;
- brak bieżącej czystości;
- wprowadzanie do obrotu żywności po terminie przydatności do spożycia lub po dacie minimalnej trwałości.

Tabela 1. Ocena stanu sanitarnego obiektów produkcji i obrotu żywnością w latach 2019 - 2021

Lp.	Grupa obiektów	Ilość obiektów wg ewidencji			Ilość obiektów skontrolowanych			Ilość kontroli			Ilość kontroli podczas których stwierdzono nieprawidłowości		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
1.	Zakłady produkcji żywności	90	97	101	41	51	56	74	68	77	4	8	6
2.	Obiekty obrotu żywnością	662	688	692	174	192	207	364	322	314	43	41	29
3.	Zakłady żywienia zbiorowego otwartego	343	358	373	112	116	153	182	175	205	44	41	37
4.	Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego	138	161	163	55	47	95	92	68	137	16	13	9
5.	Zakłady produkujące lub wprowadzające do obrotu opakowania przeznaczone do kontraktu z żywnością	44	45	46	10	5	14	12	11	17	0	2	2
ogółem		1277	1349	1375	392	411	525	724	644	750	107	105	83

Wykres 1. Stan sanitarny nadzorowanych grup obiektów wyrażony w ilości kontroli kwestionujących stan sanitarno-higieniczny w stosunku do kontroli przeprowadzonych w latach 2019-2021.

3.3. Współpraca z innymi jednostkami nadzoru i kontroli oraz władzami administracyjnymi.

W związku ze sprawowaniem urzędowej kontroli żywności podejmowano współpracę z Inspekcją Weterynaryjną, Komendą Miejską Policji, Urzędem Miasta Gorzowa Wlkp., Wojewódzkim Inspektorem Farmaceutycznym, Państwową Inspekcją Handlową, Inspektoratem Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspektoratem Ochrony Środowiska.

W związku z kolejnymi ogniskami i przypadkami ASF w Polsce w 2021 r. i realnym zagrożeniem wystąpienia tej choroby w stadach świń i dzików w powiecie gorzowskim wzmocniono nadzór nad sprzedażą mięsa w zakresie źródeł ich pochodzenia.

3.4. Podsumowanie

- Interweniowano 70 razy na sygnały klientów dotyczące nieprawidłowości w obiektach żywnościowo-żywnościowych (2020 r. - 78, 2019 r. - 92, 2018 r. - 92, 2017 r.- 95, 2016 r. - 94). W 14 przypadkach kontrole potwierdziły zasadność interwencji.
- Skierowano 15 powiadomień do systemu RASFF.
- Monitorowano wycofanie z obrotu 116 produktów niebezpiecznych zgłoszonych w Systemie Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnościowych (system RASFF).
- W związku z naruszeniem stanu sanitarno-higienicznego wydano 22 decyzje administracyjne.
- Nałożono 62 mandaty karne, na łączną kwotę 13100 zł.
- Skierowano 2 wnioski o nałożenie kary pieniężnej do Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. za prowadzenie działalności w zakresie niezgodnym z decyzją zatwierdzającą (2020 r. - 3, 2019 r. - 6, 2018 r. - 11, 2017 r. - 19, 2016 r.- 4).

4. Warunki higieniczno-sanitarne środowiska pracy

4.1. Działalność kontrolno-represyjna

Sekcja Higieny Pracy wykonuje zadania w zakresie:

- 1) nadzoru nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy, w tym przestrzegania przepisów dotyczących czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia, substancji i mieszanin chemicznych, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- 2) prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawie zgłaszanych podejrzeń chorób zawodowych w celu wydania przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do jej stwierdzenia;
- 3) nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu i stosowania w działalności zawodowej prekursorów narkotyków kategorii 2 i kategorii 3, substancji chemicznych i ich mieszanin, produktów biobójczych, detergentów, produkcji i wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych;
- 4) nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych wynikającego z ustawy z dnia 29 lipca 2005r. *o przeciwdziałaniu narkomanii*.

W 2021 r. nadzorem sanitarnym objęto 353 zakłady znajdujące się na terenie miasta Gorzowa Wlkp. zatrudniające 22708 pracowników.

W ramach prowadzonego nadzoru bieżącego przeprowadzono 83 kontrole w 81 zakładach zatrudniających 6400 pracowników, w tym między innymi:

- 4 kontrole w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin,
- 6 kontrole w ramach nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3,
- 17 kontrole dotyczących nadzoru nad warunkami pracy w narażeniu na czynniki biologiczne,
- 14 kontrole w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy,
- 13 kontrole w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu produktów kosmetycznych.

Tabela.1. Działania kontrolno-represyjne w latach 2019-2021.

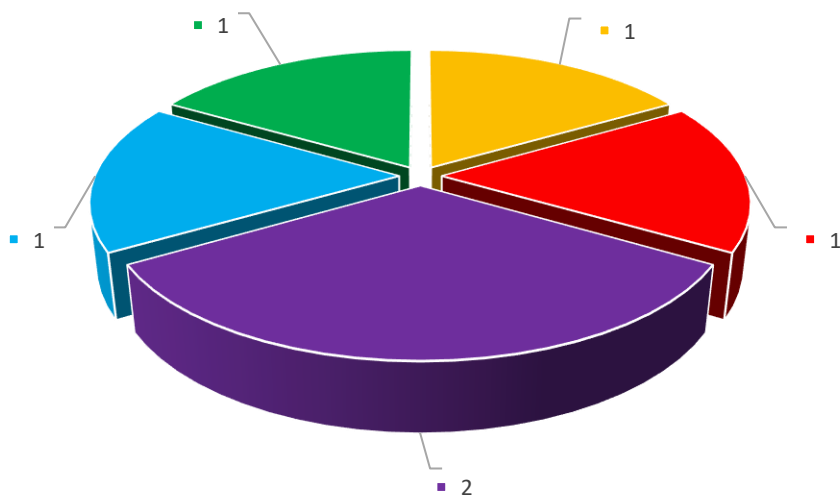
Działania kontrolno -represyjne	2018	2020	2021
Liczba skontrolowanych zakładów pracy	148	34	81
Liczba zatrudnionych pracowników w skontrolowanych zakładach	10274	3301	6400
Liczba kontroli w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego	168	35	83
Liczba kontroli w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego	19	3	0
Liczba wydanych decyzji	21	15	11
Mandaty, wnioski o ukaranie	0	0	0
Liczba wydanych postanowień	0	0	0

W ramach prowadzonego nadzoru wydano 11 decyzji administracyjnych (2019 r.- 21, 2020 r. - 15), w tym: 6 decyzji nakładających obowiązki usunięcia nieprawidłowości

stwierdzonych podczas kontroli, 2 decyzje zmieniające terminy wykonania obowiązków nałożonych wcześniejszymi decyzjami, 1 decyzję nakładającą karę pieniężną za wprowadzenie do obrotu produktu kosmetycznego, którego oznakowanie opakowania nie spełniało wymagań przepisów w tym zakresie oraz 2 decyzje umarzające wszczęte postępowania.

Liczbę i rodzaj nieprawidłowości stwierdzanych w trakcie kontroli stanu sanitarno-higienicznego w zakładach pracy przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Liczba stwierdzonych w 2021 r. nieprawidłowości/liczba wydanych nakazów nakładających na pracodawców obowiązki ich usunięcia.

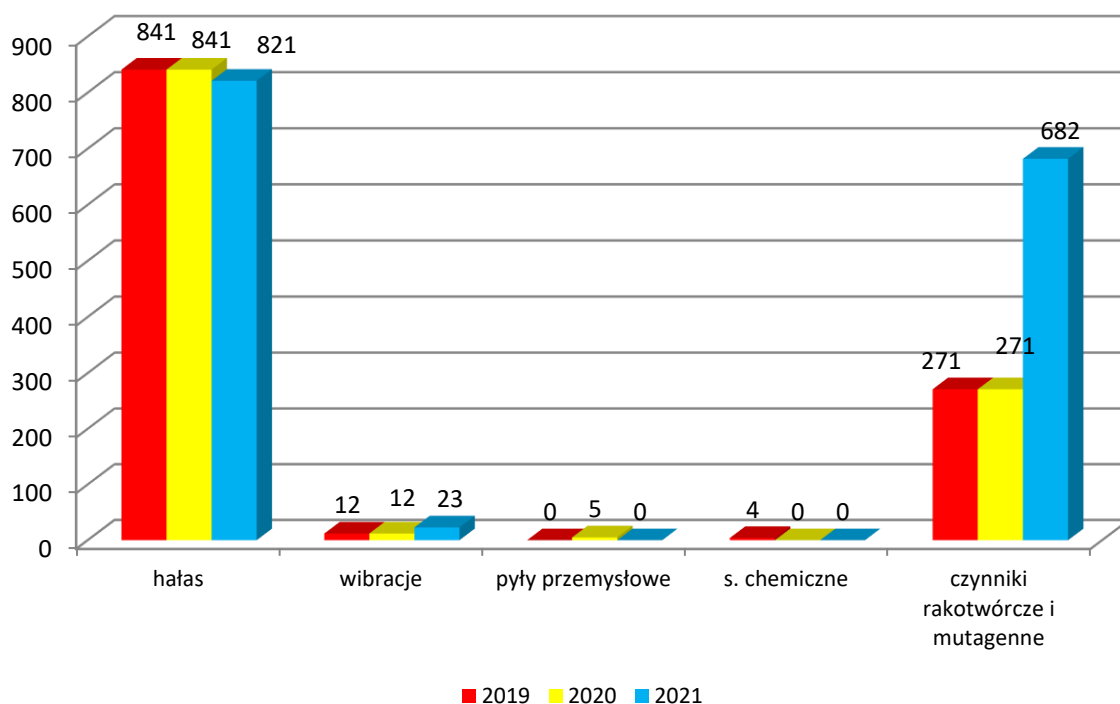

- niewłaściwy stan sanitarno - higieniczny pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń higieniczno - sanitarnych - 1
- brak rejestracji pracowników pracujących w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi, brak rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi - 1
- brak aktualnych wyników pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy - 2
- nieprawidłowości w dokumentacji oceny ryzyka zawodowego - 1
- nakaz wycofania z obrotu produktu kosmetycznego - 1

4.2. Narażenie pracowników na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy

W 2021 r. przeprowadzono kontrole w 10 zakładach, w których na podstawie przedstawionych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy stwierdzono przekroczenie norm higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. W skontrolowanych zakładach stwierdzono przekroczenie najwyższych dopuszczalnych natężeń dźwięku, w narażeniu na ponadnormatywny hałas pracowało 512 osób. Stwierdzono wykonanie decyzji z 2020 r. nakładającej na pracodawcę obowiązek obniżenia stężenia pyłów drewna do wartości zgodnych z obowiązującą normą higieniczną. W 2021 r. nie odnotowano przekroczeń stężenia norm higienicznych substancji chemicznych i pyłów drewna.

Wykres 2. Liczba narażonych pracowników na czynniki szkodliwe w latach 2019-2021.

Podobnie, jak w poprzednich latach głównym czynnikiem szkodliwym występującym w środowisku pracy w natężeniach przekraczających normy higieniczne jest hałas (>85 dB). Narażeni na hałas są głównie pracownicy na stanowiskach produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych lub gotowych wyrobów metalowych. Są to przypadki, kiedy ponadnormatywny hałas jest emitowany przez urządzenia i maszyny niezbędne w procesie technologicznym.

Jeśli wyeliminowanie ryzyka zawodowego wynikającego z narażenia na hałas nie jest możliwe za pomocą środków ochrony zbiorowej lub organizacji pracy, pracodawcy, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne (Dz.U. z 2005r. nr 157 poz. 1318), powinni wprowadzić w życie programy działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas oraz zapewnić dla pracowników środki ochrony indywidualnej słuchu dobrane do widma hałasu. Istotnym elementem profilaktyki jest również monitorowanie przez lekarzy medycyny pracy stanu zdrowia, w tym narządu słuchu pracowników.

W przypadku narażenia pracowników na czynniki rakotwórcze i mutagenne duży wzrost liczby pracowników wynika ze zmian w wykazie procesów technologicznych, w których dochodzi do uwalniania substancji chemicznych, ich mieszanin lub czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. Zmiany dotyczą uwzględnienia prac w narażeniu na pył drewna, wcześniej uwzględniano tylko narażenie na pył drewna twardego. Do wykazu dodano prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy i prace związane z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych użytych wcześniej w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika.

Obecnie dwie główne grupy pracowników pracujących w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi, to pracownicy podmiotów medycznych pracujących w kontakcie z promieniowaniem jonizującym oraz pracownicy zakładów produkcji metalowej pracujący na stanowiskach spawaczy i szlifierzy, gdzie występuje narażenie na krzemionkę krystaliczną.

4.3. Choroby zawodowe

Zgodnie z art. 235¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. *Kodeks Pracy* za chorobę zawodową uważa się chorobę wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy, zwanych „narażeniem zawodowym”.

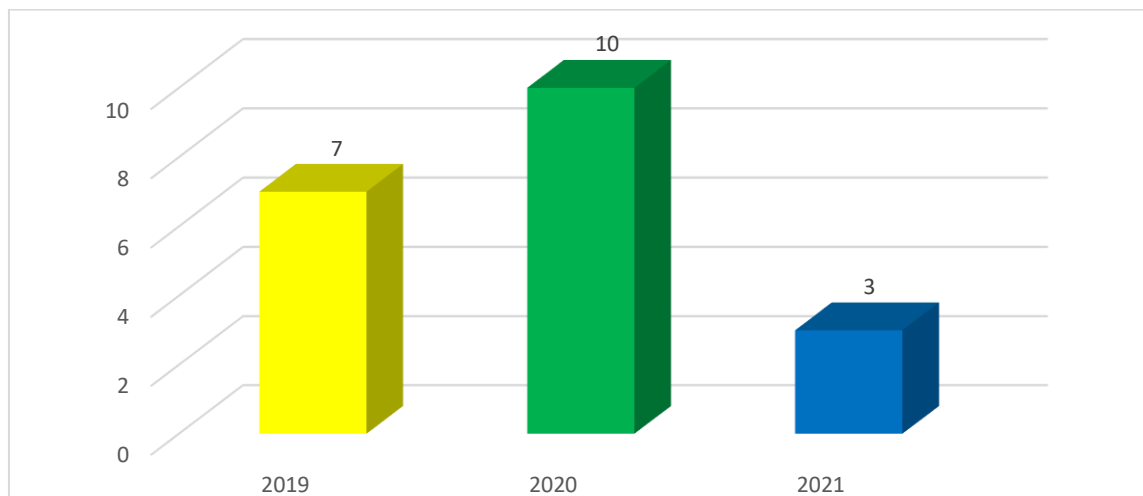
W roku 2021 do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. wpłynęły 22 zgłoszenia podejrzeń chorób zawodowych dotyczących pracowników zatrudnionych w zakładach pracy znajdujących się na terenie Gorzowa Wlkp. Prowadzono 27 postępowań, z czego 3 dotyczyły spraw wszczętych w 2019 r. oraz 5 w 2020 r.

Wydano 4 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej oraz 3 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej.

W 2021 r. na podstawie prawomocnych decyzji stwierdzono 3 przypadki chorób zawodowych:

- alergiczny nieżyt nosa,
- kontaktowe zapalenie skóry z podrażnienia,
- choroba zakaźna: zakażenie SARS-CoV-2.

Wykres 3. Liczba stwierdzonych przypadków chorób zawodowych w latach 2019-2021.

4.5. Interwencje

W 2021 r. rozpatrzono 4 interwencje, które okazały się zasadne. W 2 przypadkach dotyczyły braku ciepłej bieżącej wody w pomieszczeniach sanitarnych i w 2 przypadkach dotyczyły niezgodnego z obowiązującymi przepisami oznakowania etykiet mieszanin chemicznych wprowadzanych do obrotu.

4.6. Podsumowanie

- W roku sprawozdawczym, jak i w latach ubiegłych dominującym czynnikiem szkodliwym dla zdrowia w środowisku pracy występującym w natężeniach przekraczających dopuszczalne normy higieniczne jest hałas.

- Wzrost liczby osób pracujących w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi spowodowany jest zmianami w przepisach, zgodnie z którymi do katalogu procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym zaliczono m.in. prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną powstającą w trakcie pracy i w związku z tym obecnie najliczniejszą grupę osób narażonych na czynniki rakotwórcze stanowią pracownicy zakładów produkcji metalowej pracujący na stanowiskach spawaczy i szlifierzy.

4.7. Nadzór nad środkami zastępczymi

Na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej do zakresu działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o *przeciwdziałaniu narkomanii*. W przypadku stwierdzenia naruszenia tego zakazu organ wymierza karę pieniężną w wysokości od 20 000 zł do 1 000 000 zł w drodze decyzji, która podlega natychmiastowemu wykonaniu.

Zgodnie z ustawą o *przeciwdziałaniu narkomanii* środek zastępczy to produkt zawierający substancję o działaniu na ośrodkowy układ nerwowy, który może być użyty w takich samych celach jak środek odurzający, substancja psychotropowa lub nowa substancja psychoaktywna,

Środki zastępcze mają postać tabletek, proszków, mieszanin ziół, suszu, kadzidełek, czy naklejek tzw. „tatuazy”. W zależności od rodzaju nowego narkotyku może być on połykany, wciągany przez nos, wstrzykiwany lub inhalowany. Niebezpieczeństwo ich zażywania wynika z faktu, że ich skład chemiczny nie jest znany, może podlegać wahaniom i modyfikacjom. Nigdy nie wiadomo, jak po ich zażyciu zareaguje konkretny organizm.

Dystrybucja środków zastępczych prowadzona jest przez Internet oraz na zasadzie sprzedaży dilerskiej przez osoby fizyczne i zorganizowane grupy, nie ujawniono obiektów stacjonarnych wprowadzających do obrotu środki zastępcze. Państwowa Inspekcja Sanitarna, nie będąc służbą wyposażoną w narzędzia do zwalczania handlu dilerskiego i e-handlu współpracuje w tej sprawie z organami ścigania.

4.7.1. Dane statystyczne, postępowania administracyjne

W 2021 r. na terenie nadzorowanym przez PPIS w Gorzowie Wlkp. nie ujawniono podmiotów wprowadzających do obrotu środki zastępcze działających w stacjonarnych punktach. Ostatni taki przypadek miał miejsce w 2016 r. W 2019 r. zgłoszono podejrzenie wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Przeprowadzone były badania laboratoryjne podejrzanych produktów, wyniki badań nie potwierdziły podejrzenia.

Działania PPIS w Gorzowie Wlkp. obejmowały:

- a) monitoring podejrzeń / zatruc środkówami zastępczymi zgłaszanych przez placówki oraz powiadamianie LPWIS w Gorzowie Wlkp.,
- b) współpracę z podmiotami leczniczymi dokonującymi zgłoszenia podejrzeń/zatrucia środkami zastępczymi,
- c) współpracę z organami ścigania,
- d) prowadzenie postępowań administracyjnych na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zakresie:
 - orzeczenia przepadku i zniszczenia zatrzymanych środków zastępczych,
 - nałożenia administracyjnej kary pieniężnej,

- e) wprowadzanie i aktualizację danych w Systemie Monitorowania Informacji o Dopalaczach (SMIOD oraz SMIOD2) - baza danych służąca organom Państwowej Inspekcji Sanitarnej do monitorowania nadzoru nad środkami zastępczymi w skali kraju.

W 2021 r. nie zgłoszono do tutejszego organu spraw związanych z zatrzymaniem osób posiadających środki zastępcze. Prowadzono 1 postępowanie administracyjne zakończone wydaniem decyzji rozkładającej wcześniej nałożoną administracyjną karę pieniężną na raty. W 2021 r. wyegzekwowano 2400 zł z tytułu nałożenia kary pieniężnej.

W 2021 r. podmioty lecznicze nie zgłaszały przypadków podejrzeń/zatrució środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi, w 2020 r. zgłoszono 13 podejrzeń zatrució, a w 2019 r. 81.

Na prośbę Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie przesłuchano osobę podejrzaną o wprowadzanie do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych przebywającą w Zakładzie Karnym w Gorzowie Wlkp.

W zakresie ograniczania dostępności nowych narkotyków w cyberprzestrzeni prowadzony jest monitoring ogólnodostępnych portali społecznościowych (allegro, alegratka itp.) nie stwierdzono ofert sprzedaży środków zastępczych.

4.7.2. Zgłoszenia podejrzeń / zatrució środkami zastępczymi

W 2021 r. podmioty lecznicze nie zgłaszały przypadków podejrzeń/zatrució środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi, w 2020 r. zgłoszono 13 podejrzeń zatrució, a w 2019 r. 81.

4.7.3. Działalność profilaktyczna (promocja zdrowia)

Przeciwdziałanie narkomanii, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii realizowane było również przez działalność profilaktyczną.

Prowadzono szereg działań edukacyjnych, w tym kampanii społecznych, adresowanych do różnych grup docelowych, w szczególności do dzieci, młodzieży i rodziców na temat zagrożeń wynikających z używania tzw. „dopalaczy”. Udział w przeprowadzonych działaniach edukacyjnych wzięło ok. 3800 osób. Działania prowadzone były w ramach realizacji programów edukacyjnych wynikających z własnych zadań, jak również w ramach współpracy z Komendą Miejską Policji w Gorzowie Wlkp.

Przeprowadzono następujące działania:

- 1) Zorganizowano 44 zajęć edukacyjnych (prelekcji) dla dzieci i młodzieży szkolnej, których elementem była edukacja w zakresie zdrowotnych skutków wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych. Dodatkowo prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych wśród uczestników spotkań i przeprowadzono:
- 2) W ramach Kampanii „Bezpieczne i Zdrowe wakacje” podczas prowadzonych narad w placówkach organizujących wypoczynek letni i zimowy dystrybuowano ulotki poruszające temat „dopalaczy”,
- 3) Przeprowadzono 2 PATROLE ZDROWIA, których adresatami była społeczność lokalna. Głównym celem w/w akcji było edukowanie pracowników oraz właściciela sklepu spożywczo – monopolowego w aspekcie konsekwencji prawnych i moralnych wynikających ze sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. Odwiedzając sklep spożywczo – monopolowy zwracano również uwagę na to, czy na terenie danego zakładu widnieją w widocznym miejscu znaki zakazu palenia, sprzedaży alkoholu nieletnim, nietrzeźwym. Dodatkowo prowadzono dystrybucję tematycznych materiałów edukacyjnych zawierających podstawowe informacje dotyczące szkodliwości

zdrowotnych wynikających z zażywania środków odurzających nieznanego pochodzenia tzw. „dopalaczy”.

- 4) na stronie internetowej i portalu społecznościowym Facebook PSSE w Gorzowie Wlkp. zamieszczono 26 artykułów na temat środków zastępczych.

4.7.4. Podsumowanie

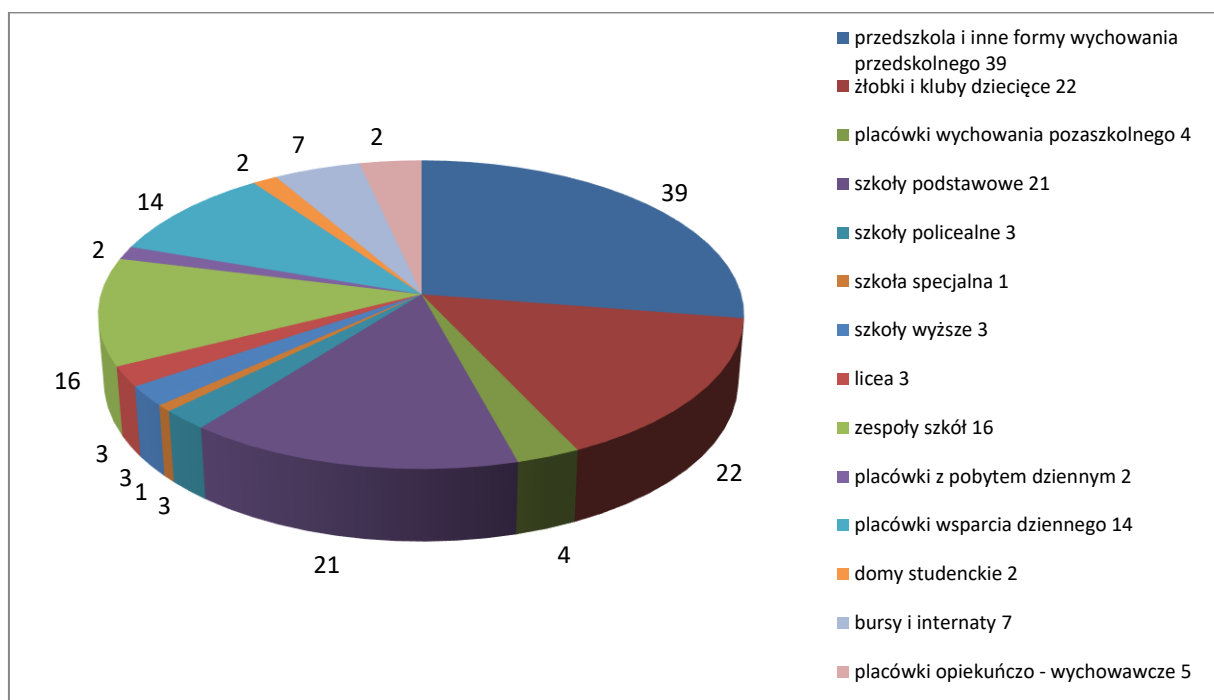
- Skutki używania środków zastępczych i substancji psychoaktywnych stanowią szereg problemów dla zdrowia publicznego, dlatego podejmowane są działania kontrolne w przypadku jakichkolwiek podejrzeń związanych z wprowadzaniem ich do obrotu oraz prowadzona jest działalność edukacyjna w tym zakresie.
- Podejmowana jest współpraca w zakresie zwalczania handlu dilerskiego i e-handlu środkami zastępczymi z organami ścigania.

5. Warunki sanitarne w placówkach wychowania i nauczania

5.1. Działalność kontrolo-represyjna

W roku 2021 pod nadzorem sanitarnym znajdowały się 144 publiczne oraz niepubliczne placówki oświatowo – wychowawcze i opiekuńcze, tj. 22 żłobki i kluby dziecięce, 39 przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego, 21 szkół podstawowych, 1 szkoła specjalna, 3 licea, 3 szkoły policealne, 16 zespołów szkół, 2 centra szkolenia zawodowego, 3 szkoły wyższe, 2 domy studenckie, 7 burs i internatów, 5 placówek opiekuńczo – wychowawczych, 14 placówek wsparcia dziennego, 4 placówki wychowania pozaszkolnego, 2 placówki z pobytem dziennym.

Wykres 1. Placówki oświatowo-wychowawcze na terenie Gorzowa Wlkp. będące pod nadzorem sanitarnym w 2021 r.

W 2021 r. uruchomiło swoją działalność 6 nowych obiektów:

- 3 placówki niepubliczne sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3, tj. Żłobek „Nibylandia” przy ul. Londyńskiej 9 A-F, Żłobek „Chatka Małolatka” przy ul. Matejki 59 oraz Żłobek „Funfle” przy ul. Szarych Szeregów 1,
- 2 Niepubliczne Przedszkola tj. Niepubliczne Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi „Chatka Małolatka” przy ul. Matejki 59 oraz Dwujęzyczne Przedszkole Edukacji Niezależnej „Świetliki” przy ul. Mieszka I 61.
- 1 Publiczne Przedszkole z Prywatnym Operatorem przy ul. Londyńskiej 9.

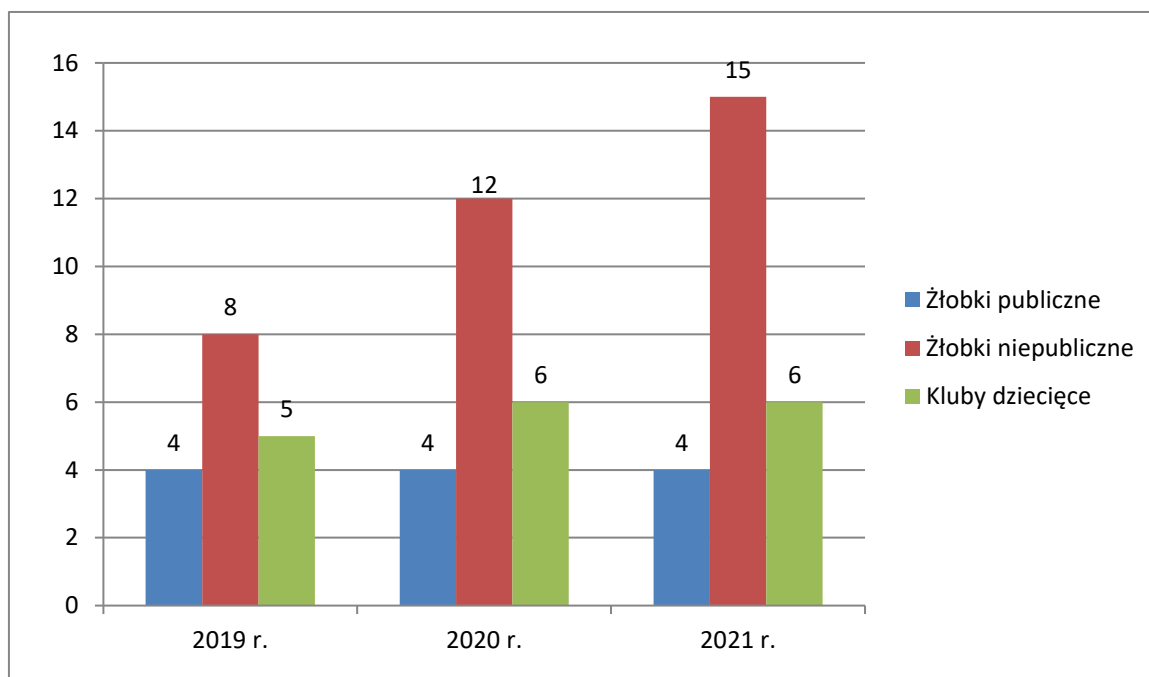
Na terenie miasta funkcjonowało łącznie 25 placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3, w tym:

18 niepublicznych:

- 15 żłobków, w których sprawowana jest opieka nad dziećmi od ukończenia 20 tygodnia życia do lat 3,
- 6 klubów dziecięcych, w których sprawowana jest opieka nad dziećmi od ukończenia 1 roku życia do lat 3,

4 publiczne (żłobki miejskie).

Wykres 2. Liczba placówek opiekuńczych dla dzieci do lat 3 funkcjonujących na terenie Gorzowa Wlkp. w 2021 r.

W 2021 r. przeprowadzono 31 kontroli stanu sanitarno-higienicznego placówek oświatowych oraz wydano 15 decyzji administracyjnych, w tym 6 nakładających nowe obowiązki dotyczące poprawy stanu sanitarno-higienicznego, 3 decyzje zmieniające termin ich wykonania oraz 6 potwierdzających spełnienie wymagań sanitarno-lokalowych.

W 6 placówkach oświatowo-wychowawczych zakwestionowano stan sanitarno– higieniczny i techniczny co skutkowało wydaniem decyzji administracyjnych w zakresie poprawy stanu:

- pomieszczenia pobytu (podłogi w salach zabaw): Przedszkole Miejskie nr 33 w Gorzowie Wlkp.;
- pomieszczenia sanitarnego: Przedszkole Miejskie nr 11 w Gorzowie Wlkp.;
- pomieszczenia pobytu (podłoga w sali zabaw): Przedszkole Miejskie nr 12 w Gorzowie

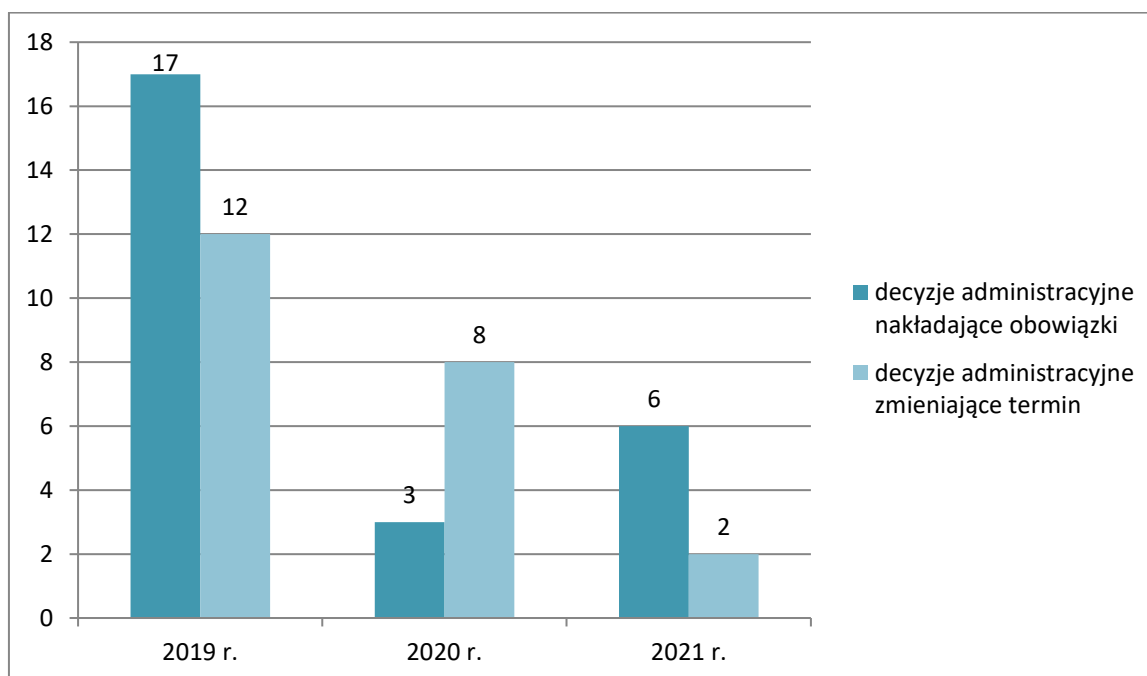
Wlkp.

- schodów przed głównym wejściem do budynku szkoły: Szkoła Podstawowa nr 10 w Gorzowie Wlkp.
- pomieszczenia pobytu (sale lekcyjne, ciągi komunikacyjne): Zespół Szkół Ekonomicznych w Gorzowie Wlkp.
- ogrodzenia: Przedszkole Miejskie 16 w Gorzowie Wlkp.

Problem utrzymania właściwego stanu technicznego występuje nadal w placówkach publicznych. Bieżące i doraźne prace remontowe nie rozwiązują powyższego problemu. Natomiast wykonywanie kompleksowych modernizacji wynikających również z realizacji decyzji administracyjnych wymaga zabezpieczenia dostatecznej ilości środków finansowych. W 2021 r. wpłynęły 2 wnioski o przedłużenie terminu. Po rozpatrzeniu wniosków:

- zmieniono decyzjami (2) terminy wykonania obowiązków (2019 r. – 12, 2020 r. – 8),

Wykres 3. Liczba wydanych decyzji administracyjnych ogółem i decyzji zmieniających termin na terenie Miasta Gorzów Wlkp. w latach 2019-2021.

Szczególnej uwagi wymaga aktualna sytuacja w Szkole Podstawowej nr 1 przy ul. Dąbrowskiego 23 w Gorzowie Wlkp., w której aktualnie prowadzone są prace remontowe polegające na „Rewitalizacji i Termomodernizacji” budynku szkoły. Aby zapewnić bezpieczne warunki do nauki i pracy dla uczniów i pracowników w zakresie wymagań higieniczno – sanitarnych w roku szkolnym 2021/2022 uczniowie klas I-III zostali przeniesieni do wydzielonej części budynku Zespołu Szkół Ekonomicznych w Gorzowie Wlkp., przy ul. 30 Stycznia 29, uczniowie klas IV-V do wydzielonej części budynku AWF w Gorzowie Wlkp., przy ul. Estkowskiego 17 natomiast klasy VI-VIII do wydzielonej części budynku Centrum Kształcenia Zawodowego przy ul. Pomorskiej 67 w Gorzowie Wlkp. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wlkp. po uwzględnieniu ww. argumentów oraz biorąc pod uwagę złożoność sprawy zmienił terminy wykonania obowiązków ostatecznie do dnia 31 sierpnia 2023 r.

Kolejną szkołą wymagającą zabezpieczenia dużych ilości środków finansowych na przeprowadzenie remontu jest Zespół Szkół Ekonomicznych w Gorzowie Wlkp. Podczas kontroli we wrześniu 2021 r. stwierdzono liczne nieprawidłowości dotyczące niewłaściwego stanu sanitarno - higienicznego oraz technicznego pomieszczeń szkoły tj. ścian i sufitów w 8 salach lekcyjnych, 2 ciągach komunikacyjnych, szatni w części piwnicznej oraz w bibliotece. Dodatkowo niewłaściwy stan sanitarno-techniczny stolarki okiennej w 17 pomieszczeniach szkoły (sale zajęciowe, biblioteka oraz gabinet pielęgniarki szkolnej). Przewidziane prace zostaną wpisane do harmonogramu prac remontowych do wykonania w gorzowskich placówkach oświatowych w latach 2022-2023.

W tabeli przedstawiono pozostające do wykonania obowiązki poprawy stanu sanitarno-higienicznego w szkołach i przedszkolach.

Tabela 1. Aktualne w 2021 r. zobowiązania poprawy stanu sanitarno- higienicznego nałożone w drodze decyzji administracyjnych.

Lp.	Nazwa placówki	Poprawa stanu sanitarno-higienicznego, technicznego	Data wydania pierwszej decyzji / ostatni nowy termin realizacji	Liczba udzielonych prolongat
1.	Przedszkole Miejskie nr 33, ul. Walczaka 4	- podłogi w salach zajęciowych nr 051, 061 oraz 041	14.07.2021r./31.08.2022r.	0
2.	Przedszkole Miejskie nr 11 ul. Malczewskiego 2	- pomieszczenia sanitarnego przyległego do sali zabaw gr. V na parterze budynku	14.06.2021r./31.08.2022r.	0
3.	Szkoła Podstawowa nr 10, ul. Towarowa 21	- schody prowadzące do głównego wejścia budynku szkoły przy ul. Fabrycznej 26,	12.07.2021r./31.08.2022r.	0
4.	Szkoła Podstawowa 1, ul. Dąbrowskiego 23,	- 8 okien w salach dydaktycznych nr 22 i 27 (po 4 w każdym gabinecie) na II piętrze budynku szkoły;	30.06.2016r./31.08.2023r.	5
5.	Szkoła Podstawowa 1, ul. Dąbrowskiego 23,	-podłogę w gabinecie lekcyjnym nr 27 na II piętrze budynku szkoły; -ściany i sufit oraz podłogę i stolarkę okienną (4 okna skrzyniowe) w gabinecie lekcyjnym nr 25 na II piętrze budynku szkoły; - ściany i sufit oraz podłogę i stolarkę okienną (3 okna skrzyniowe) w gabinecie lekcyjnym nr 15 na I piętrze budynku szkoły; - zapewnić właściwe oświetlenie w sali gimnastycznej znajdującej się w nowej części budynku szkoły;	27.02.2018r./31.08.2023r.	4

6.	Przedszkole Miejskie nr 16, ul. Wiejska 6,	- ogrodzenie zarówno wzdłuż ul. Wiejskiej przy placu zabaw oraz przy placu zabaw graniczące z sąsiednim budynkiem.	04.12.2021r./31.08.2022r.	0
7.	Przedszkole Miejskie nr 12, ul. Sportowa 2,	- podłogę w sali zabaw nr V zlokalizowanej na I piętrze budynku przedszkola.	14.07.2021r./31.08.2022r.	0
8.	Zespół Szkół Ekonomicznych u. 30 Stycznia 29	- m.in. stolarka okiennaw salach lekcyjnych nr 6, 7, 20, 21, 22, 24, 25, 27, 28, 29, 50, 54, 55, 56, 66 oraz w bibliotece i gabinecie pielęgniarskim, - ściany i sufity w ciągach komunikacyjnych, bibliotece szkolnej, szatni w części piwnicznej oraz salach lekcyjnych nr: 20, 24, 26, 27, 28, 29, 56	20.08.2021r./31.08.2023r	0

5.2. Warunki pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania.

Poprawę stanu sanitarnego uzyskano w 10 obiektach po wykonaniu obowiązków wynikających z decyzji administracyjnych tj.: w przedszkolach miejskich nr 6, 7, 11, 12, 29, 30, 32, 33, szkołach podstawowych nr 5 i 10.

W Przedszkolu Miejskim nr 11 wykonano remont podłogi w sali zabaw gr. IV na parterze budynku, w Przedszkolu Miejskim nr 33 wyremontowano pomieszczenie sanitarne dzieci w sąsiedztwie sali nr 011 na I piętrze oraz wymieniona okna w salach zabaw nr 011 oraz 021. Wymieniono podłogę w ciągu komunikacyjnym na parterze i I piętrze budynku Przedszkola Miejskiego nr 29. W Przedszkolu Miejskim nr 32, w 12 salach zabaw dla dzieci wymieniono podłogę. W Przedszkolu Miejskim nr 7 wyłożono nową kostką brukową drogę dojazdową wzdłuż wejścia do przedszkola. W Szkole Podstawowej nr 10 przeprowadzono remont drogi wewnętrznej od strony głównego wejścia przy ul. Towarowej oraz sufity w ciągu komunikacyjnym na II piętrze budynku szkoły oraz sali zajęciowej na 302 przy ul. Fabrycznej 26.

5.2.1. Profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami

Przedmiotem kontroli była również ocena warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami. Skontrolowano 7 szkół z czego wszystkie posiadały szkolny gabinet profilaktycznej opieki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Pielęgniarka dostępna jest dla uczniów średnio dwa razy w tygodniu przez 3-4 godziny.

5.3. Ocena w zakresie higieny procesu nauczania

5.3.1. Warunki ergonomiczne stanowiska pracy

Jednym z istotnych elementów higieny procesów nauczania jest właściwy dobór mebli edukacyjnych do wymogów ergonomii oraz spełnienia wymagań ich dobrej jakości i zapewnienie bezpieczeństwa ich użytkowania.

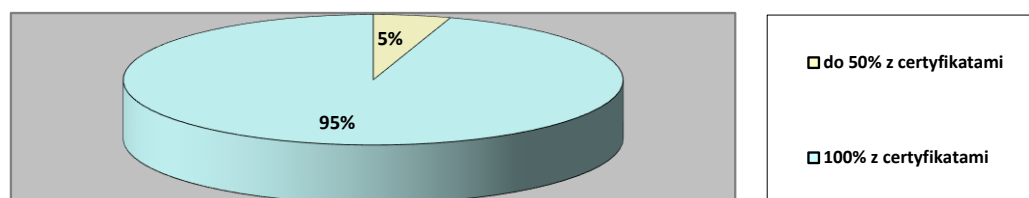
W 2021 r. przeprowadzono kontrole pod kątem przestrzegania przepisów określających wymogi w stosunku do mebli oraz sprzętu sportowego używanego w szkołach i przedszkolach. Wymagania te precyzuje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r., Nr 6, poz. 69 ze zm.). W myśl § 9 ust. 3 ww. rozporządzenia, szkoły i placówki mają obowiązek nabywania wyposażenia posiadającego odpowiednie atesty lub certyfikaty potwierdzające, że wyrób jest dobrej jakości i zapewnia bezpieczeństwo jego użytkowania. Wśród wyrobów, które są objęte tym wymogiem znajdują się m.in.: meble szkolne i przedszkolne (krzesła, ławki, stoliki, biurka), urządzenia sportowe stanowiące wyposażenie sal gimnastycznych, boisk sportowych. Przedmiotem kontroli przeprowadzonych w 20 placówkach (14 przedszkolach, 6 szkołach podstawowych) było zebranie danych dotyczących wyposażenia w meble posiadające certyfikaty.

Tabela 2. Klasyfikacja według ilości posiadanych certyfikatów:

Klasyfikacja wg ilości posiadanych certyfikatów	Liczba placówek posiadających certyfikaty	
	szkoły	przedszkola
100% mebli posiadających certyfikaty,	5	14
powyżej 50% mebli posiadających certyfikaty,	0	0
do 50% mebli posiadających certyfikaty,	1	0
do 25% mebli posiadających certyfikaty,	0	0
meble bez certyfikatów.	0	0

Na przełomie ostatnich trzech lat sytuacja w zakresie dostosowania mebli edukacyjnych do wymagań ergonomii w placówkach przedszkolnych i szkołach podstawowych uległa znaczącej poprawie.

Wykres 4. Odsetek placówek posiadających meble z certyfikatami.

Ponadto przedmiotem kontroli w 2021 r. w szkołach podstawowych oraz publicznych i niepublicznych przedszkolach była ocena realizacji obowiązku dostosowania mebli szkolnych do wymiarów uczniów (zgodnie z normą PN-EN 1729-1:2007- Krzesła i stoły dla instytucji edukacyjnych - Część 1: Wymiary funkcjonalne). Pomiary wzrostu, ocenę zestawienia mebli (właściwy rozmiar krzesła i stołu) oraz dostosowanie ich do wzrostu dzieci. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

5.3.2. Organizacja pracy uczniów pod kątem tworzenia rozkładów zajęć

Ocenę rozkładu zajęć lekcyjnych pod kątem równomiernego obciążenia uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz zróżnicowania zajęć w każdym dniu, z uwzględnieniem psychofizycznych możliwości uczniów do wysiłku umysłowego w ciągu dnia przeprowadzono w 6 szkołach podstawowych w 10 oddziałach. Nie odnotowano nieprawidłowości w tym zakresie, podobnie jak w latach 2019-2020.

5.4. Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach.

Podobnie jak w roku ubiegłym dożywianie uczniów prowadzono w 6 szkołach. W formie cateringu:

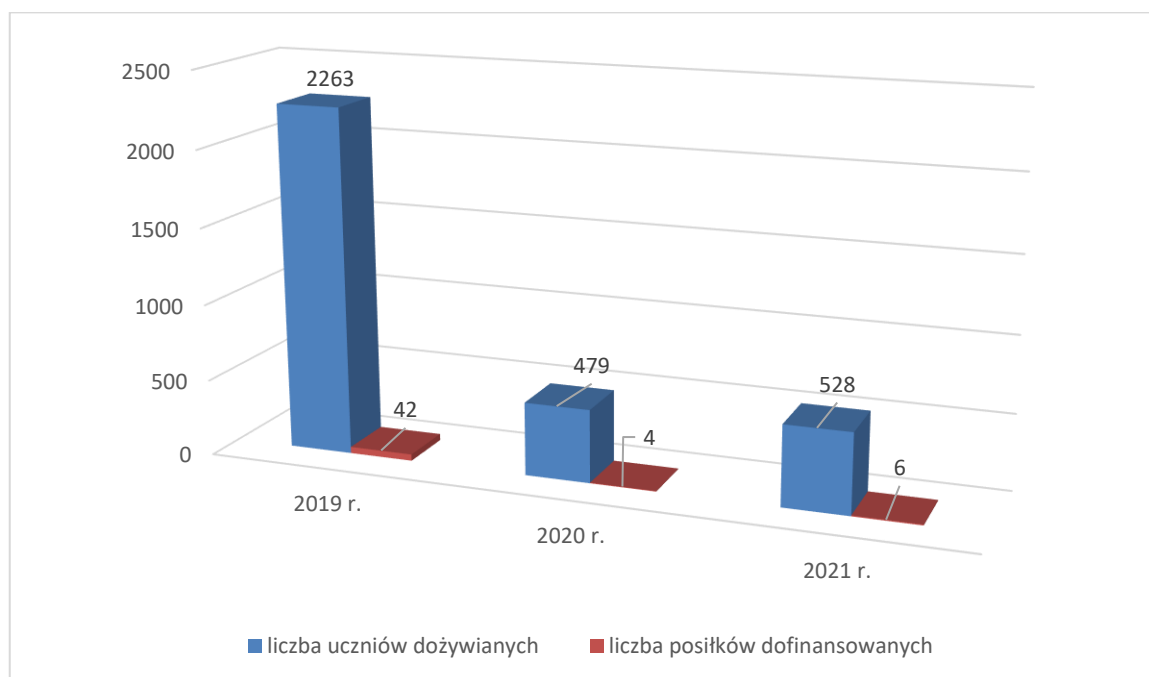
- Szkoła Podstawowa nr 5 w Gorzowie Wlkp.,
- Szkoła Podstawowa nr 15 w Gorzowie Wlkp.,
- Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Edukacyjnego w Gorzowie Wlkp.
- I Społeczna Szkoła Podstawowa w Gorzowie Wlkp.
- Prywatna Szkoła Podstawowa o Profilu Artystycznym w Gorzowie Wlkp.

Własny blok żywienia:

- Szkoła Podstawowa nr 10

Dożywianie uczniów organizowane jest w formie obiadów jednodaniowych. Uczniowie spożywali posiłki w stołówkach szkolnych, w których były zapewnione bezpieczne i higieniczne warunki. W 2021 r. w 6 skontrolowanych szkołach z dożywiania skorzystało łącznie 528 uczniów spośród 2053 pobierających naukę tj. 26%. Posiłki obiadowe dofinansowano dla 6 uczniów.

Wykres 5. Dożywianie uczniów w latach 2019-2021.

Ponadto uczniowie szkół podstawowych brali udział w realizacji programu „Szkłanka mleka” i „Owoce w szkole”. Program „Szkłanka mleka” realizowało 6 szkół (862 uczniów), udział w programie „Owoce w szkole” wzięło również 6 szkół (862 uczniów). Powyższe wykazuje, że oba programy cieszą się podobnym zainteresowaniem.

5.5. Warunki wypoczynku dzieci i młodzieży.

W ramach nadzoru nad miejscami wypoczynku dzieci i młodzieży przeprowadzono 3 kontrole miejsc wypoczynku zimowego i 26 kontroli miejsc wypoczynku letniego. W miejscach tych wypoczywało łącznie 1445 uczestników (zima - 76, lato – 1369), którym zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki pobytu. Podczas kontroli nie stwierdzono zaniedbań sanitarno-higienicznych, nie nałożono mandatów, nie wydano decyzji. Nadzór nad

placówkami wypoczynku prowadzony był we współpracy z funkcjonariuszami Komendy Miejskiej Policji w Gorzowie Wlkp. oraz Państwową Strażą Pożarną w Gorzowie Wlkp.

5.6. Interwencje

W roku 2021 rozpatrzono 6 interwencji:

- 2 dotyczyły braku środków do higieny osobistej w pomieszczeniach sanitarnych (interwencje bezzasadne),
- 2 dotyczyły nieprzestrzegania reżimu sanitarnego na terenie placówek, (interwencje bezzasadne),
- 1 dotyczyła nieprzestrzegania nadzoru epidemicznego podczas epidemii SARS-COV-2 (interwencja bezzasadna),
- 1 dotyczyła złego stanu sanitarno- higienicznego i technicznego pomieszczeń szkoły (interwencja zasadna).

5.7. Działania podjęte w ramach promocji zdrowia.

W ramach kampanii bezpieczne i zdrowe wakacje letnie oraz ferie zimowe nawiązano współpracę z Komendą Miejską Policji w Gorzowie Wlkp. oraz Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wlkp. W trakcie kampanii prowadzono edukację dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznych zachowań, profilaktyki chorób zakaźnych, profilaktyki uzależnień, skutków używania dopalaczy oraz dystrybucję materiałów edukacyjnych.

5.8. Podsumowanie

- Stan sanitarno-higieniczny skontrolowanych placówek nauczania i wychowania w większości oceniono jako dostateczny.
- Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków w szkołach wymaga przeprowadzania na bieżąco prac remontowych, a w niektórych przypadkach znacznych przedsięwzięć modernizacyjnych (np. w Szkole Podstawowej nr 1 oraz Zespole Szkół Ekonomicznych).
- W latach 2019-2021 stwierdzono zdecydowanie większy zakres wykonywanych prac remontowych wynikających z nałożonych decyzjami obowiązków dotyczących poprawy stanu sanitarno-higienicznego.
- Nie stwierdzono nieprawidłowości w dostosowaniu wymogów ergonomicznych mebli do wzrostu dzieci.

6. Działalność w zakresie Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego

Zadania wykonywane w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego posiadają charakter profilaktyczny, mający na celu ochronę zdrowia ludzi przebywających zarówno w obszarze, jak i w sąsiedztwie planowanych przedsięwzięć. Działania te polegają na kontroli przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych w procesach planowania, projektowania i realizacji różnego rodzaju zamierzeń inwestycyjnych.

Realizując ustawowe obowiązki i zadania w zakresie zdrowia publicznego zwracano uwagę na rozwiązania mające na celu m.in. ochronę ludzi oraz innych elementów środowiska przed ewentualnym niekorzystnym wpływem planowanych zamierzeń na poszczególnych etapach inwestycyjnych, tj. począwszy od planowania przestrzennego, poprzez projektowanie, budowę, aż do rozpoczęcia funkcjonowania inwestycji. Szczególną uwagę w tym zakresie poświęcano lokalizacji planowanych inwestycji, rozwiązaniom technicznym i organizacyjnym, zastosowaniu właściwych materiałów budowlanych i instalacyjnych oraz zagwarantowanie

właściwych warunków pracy i pobytu ludzi w pomieszczeniach (właściwa funkcja pomieszczeń, odpowiednie oświetlenie, odpowiednia wymiana powietrza w pomieszczeniach, jakość wody przeznaczonej do spożycia, dostępność do odpowiednio wyposażonych pomieszczeń higieniczno-sanitarnych).

Tabela 1. Działalność w zakresie ZNS na terenie miasta Gorzowa Wlkp. w latach 2019 – 2021.

L.p.	TEMAT	rok 2019	rok 2020	rok 2021
1.	ilość wydanych opinii o projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko	4	3	2
2.	ilość wydanych opinii przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	1	1	0
3.	ilość wydanych opinii w ramach procedury ponownej oceny oddziaływania na środowisko	2	0	0
4.	ilość wydanych opinii sanitarnych dot. konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko	14	16	12
5.	ilość uzgodnionych dokumentacji projektowych	7	2	4
6.	ilość opinii/decyzji dotyczących spełnienia wymagań sanitarnych w obiektach m.in. w obiektach użyteczności publicznej: żłobki, przedszkola, świetlice, niepubliczne szkoły dla dorosłych	18	7	17
7.	ilość wydanych decyzji dotyczących zastosowania rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym zakresie warunków technicznych	1	0	0
	Ilość wydanych opinii ogółem	47	29	35
8.	ilość kontroli w związku z przekazaniem do użytkowania obiektów budowlanych	35	17	9
9.	ilość kontroli w obiektach użyteczności publicznej	17	10	16
10.	Inne kontrole i wizje lokalne	1	0	1
	Ilość przeprowadzonych kontroli (wizji lokalnych) ogółem	53	27	26

W 2021 r. przeprowadzono na terenie miasta Gorzowa Wlkp. ogółem 26 kontroli sanitarno-technicznych oraz wydano 35 opinii sanitarnych. Dominowały sprawy dotyczące wydania opinii w sprawie konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. W tym zakresie wydano 12 opinii, w których stwierdzono brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Przy podejmowaniu decyzji w sprawie braku potrzeby, zwracano uwagę głównie na lokalizację, skalę przedsięwzięcia oraz możliwe negatywne oddziaływania na zdrowie bądź życie ludzi.

Ponadto wydano opinie dotyczące spełnienia wymagań sanitarno-technicznych w obiektach użyteczności publicznej, głównie dla niepublicznych szkół dla dorosłych. W tym zakresie wydano 17 opinii.

W stosunku do roku poprzedniego w roku 2021 ilość wydanych opinii ogółem nieznacznie się zwiększyła, natomiast ilość przeprowadzanych kontroli w obiektach pozostała na tym

samym poziomie. Główny wpływ na działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w roku 2021 miała panująca pandemia koronawirusa SARS-CoV-2.

Podsumowanie:

- Nie stwierdzono bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi inwestycjami oddanych do użytkowania na terenie miasta Gorzowa Wlkp..
- Na podstawie przeprowadzonych kontroli obiektów w związku z ich przekazaniem do użytkowania stwierdzono, że obiekty zostały wykonane zgodnie z projektem budowlanym oraz z przepisami prawa.

7. Działalność w zakresie Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej do zakresu działania organów Inspekcji Sanitarnej należy m. in. koordynacja i nadzór działalności oświatowo - zdrowotnej w celu kształtowania odpowiednich postaw i zachorowań zdrowotnych. Działania te realizowane były w 2021 r. w oparciu o wytyczne Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp., założenia Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 oraz sytuację epidemiologiczną miasta Gorzowa Wlkp.

W 2021 r. zasadnicze kierunki działań pionu promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej obejmowały:

- kontynuację i wdrażanie programów profilaktyczno – edukacyjnych o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym,
- wspieranie realizatorów programów edukacyjnych poprzez: organizowanie szkoleń, udzielanie pomocy merytorycznej oraz udostępnianie materiałów edukacyjnych,
- współpracę z samorządami lokalnymi, instytucjami,
- upowszechnianie realizowanej problematyki prozdrowotnej w lokalnych środkach masowego przekazu,
- monitorowanie i ewaluację realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych.

W celu umacniania zdrowia mieszkańców miasta Gorzowa Wlkp. oraz kształtowania ich właściwych zachowań prozdrowotnych, zagadnienia problemowe dotyczyły:

- profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowotnych następstw palenia tytoniu oraz zażywania środków zastępczych, tzw. „dopalaczy”,
- profilaktyki nadwagi i otyłości poprzez promowanie zbilansowanej diety i aktywności fizycznej,
- zapobiegania nowotworom,
- profilaktyki chorób zakaźnych,
- zachowań zdrowotnych kobiet w ciąży.

Zadania w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej były realizowane i koordynowane na bazie 10 programów prozdrowotnych oraz 10 kampanii edukacyjnych. Organizowano i nadzorowano działalność oświatowo-zdrowotną w placówkach nauczania i wychowania, placówkach służby zdrowia, placówkach wypoczynkowych dzieci i młodzieży, współpracowano z instytucjami i organizacjami, środkami masowego przekazu. Ponadto:

- udzielano porad i informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie,

- prowadzono narady i szkolenia dla pracowników ochrony zdrowia, przedstawicieli organizacji społecznych i stowarzyszeń w zakresie metodyki oświaty zdrowotnej i działań na rzecz promocji zdrowia,
- prowadzono edukację zdrowotną wśród dzieci i młodzieży.

Działalnością oświatowo – zdrowotną objęto podmioty lecznicze oraz placówki nauczania i wychowania. W tym celu przeprowadzono 64 wizytacje, 34 narady, udzielono 151 porad metodycznych, 55 zajęć edukacyjnych (warsztaty, prelekcje, wykłady) dla 363 dzieci i młodzieży szkolnej oraz 6 szkoleń adresowanych głównie, ale nie jedynie, do rodziców dzieci szkolnych i przedszkolnych. Edukacją bezpośrednią objęto społeczność lokalną liczącą ok. 2369 osób (z uwzględnieniem dzieci i młodzieży szkolnej oraz ich rodziców bądź opiekunów).

W ramach współpracy z Komendą Miejską Policji w Gorzowie Wlkp. przeprowadzono 3 „Patrole Zdrowia” skierowane do sprzedawców osiedlowych sklepów spożywczo-monopolowych osiedli Staszica i Zawarcia w Gorzowie Wlkp. oraz ich klientów. Ich głównym celem, poza edukowaniem pracowników oraz właścicieli sklepów spożywczo – monopolowych w aspekcie konsekwencji prawnych i moralnych wynikających ze sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, była dystrybucja materiałów edukacyjnych zawierających podstawowe informacje dotyczące szkodliwości zdrowotnych wynikających z zażywania środków odurzających nieznanego pochodzenia tzw. „dopalaczy”.

W ramach lokalnych kampanii edukacyjnych podczas trwających wycieczek letniego i zimowego we współpracy z Komendą Miejską Policji w Gorzowie Wlkp. wśród uczestników wycieczki letniego/ zimowego przeprowadzono 32 prelekcje, których elementem była edukacja w zakresie skutków zdrowotnych wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych. Dystrybuowano tematyczne materiały edukacyjne.

Dodatkowo, na bieżąco opracowywano prezentacje multimedialne, opracowywano ulotki informacyjno – edukacyjne, dystrybuowano materiały edukacyjne, zamieszczano komunikaty na stronie internetowej oraz portalu społecznościowym Facebook.

Realizowano działania ponadprogramowe w formie zdalnej w zakresie obchodów m.in.: Światowego Dnia Zdrowia (7 kwietnia), Dni Walki z Rakiem, Miesiąca Profilaktyki Raka Piersi (październik), Europejskiego Tygodnia Walki z Rakiem Szyjki Macicy (21-27 stycznia), Światowego Dnia Bez Tytoniu (31 maja), Światowego Dnia Rzucenia Palenia (21 listopad), Dnia Lekkiego Tornistra (1 października), Europejskiego Tygodnia Szczepień Ochronnych (24-30 kwietnia), Światowego Dnia Walki z Otyłością (24 października), Światowego Dnia Walki z AIDS (1 grudnia).

Realizowane w 2021 r. programy i kampanie edukacyjne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Przeprowadzone kampanie i programy profilaktyczno-edukacyjne w 2021 r.

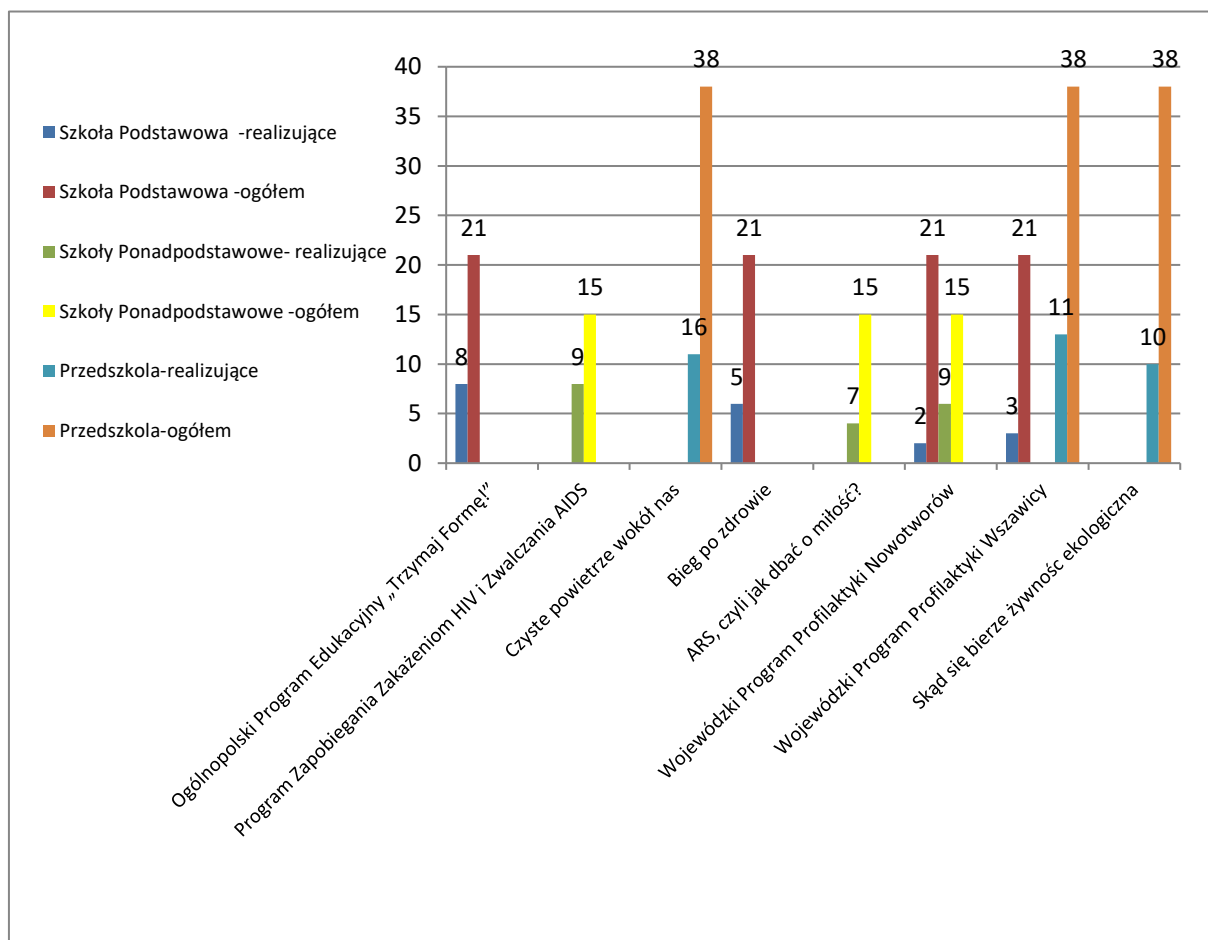
Lp.	INTERWENCJE PROGRAMOWE	Lp.	INTERWENCJE NIEPROGRAMOWE
1.	<p>Program Edukacyjny „Trzymaj Formę!”</p> <p>Cel programu: Edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety.</p> <p>Adresaci: uczniowie klas V – VI szkół podstawowych oraz klas I – III szkół gimnazjalnych.</p>	1.	<p>Lokalna Kampania Edukacyjna „Pierwszy dzwonek dla meningokoków”</p> <p>Cel kampanii: przekazanie informacji na temat konsekwencji podejmowania ryzykownych zachowań, unikania zakażeń oraz sposobu postępowania w sytuacjach gdy wystąpią pierwsze objawy choroby.</p> <p>Adresaci: społeczność lokalna ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży</p>

2.	<p align="center">Krajowy Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu</p> <p>Cel programu: zmniejszenie rozmiaru inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży oraz podniesienie świadomości dorosłych palaczy na temat skutków zdrowotnych, wynikających z biernej ekspozycji na dym tytoniowy.</p> <p>Adresat: społeczność lokalna i uczniowie</p>	2.	<p align="center">Lokalna Kampania Edukacyjna „STOP kleszczom”</p> <p>Cel kampanii: zmniejszenie liczby zachorowań na choroby przenoszone przez kleszcze na człowieka.</p> <p>Adresaci: szeroki ogół społeczeństwa</p>
2.1	<p align="center">Antynikotynowy przedszkolny program edukacyjny „Czyste powietrze wokół nas”</p> <p>Cel programu: wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach, lub gdy dorośli palą przy nich tytoń.</p> <p>Adresat: dzieci 5 i 6 letnie oraz ich rodzice bądź opiekunowie</p>	3.	<p align="center">Lokalna Kampania Edukacyjna „SOS dla skóry”</p> <p>Cel kampanii: podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży oraz ich rodziców, a także kształtowanie postaw oraz zachowań w zakresie ochrony przed słońcem.</p> <p>Adresaci: młodzież szkolna, rodzice, właściciele solariów oraz społeczność lokalna.</p> <p>Działania edukacyjne zostały nasilone szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej (w tym uczestników wycieczki letniej).</p>
2.2	<p align="center">Antynikotynowy Program Edukacji Zdrowotnej „BIEG PO ZDROWIE”</p> <p>Cel programu: zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.</p> <p>Adresat: uczniowie klas IV szkoły podstawowej</p>	4.	<p align="center">Lokalna Kampania Edukacyjna - „Bezpieczne i zdrowe ferie zimowe”</p> <p>Cel kampanii : podniesienie poziomu wiedzy w zakresie kształtowania zdrowego stylu, radzenia sobie w sytuacjach trudnych związanych z unikaniem zagrożeń w czasie wycieczki.</p> <p>Adresaci: - organizatorzy, dzieci i młodzież korzystająca z wycieczki zimowej.</p>
3.	<p align="center">Krajowy Program Zwalczania Zakażeń HIV i Zapobiegania Zachorowaniom na AIDS</p> <p>Cel: ograniczenie rozprzestrzenienia się zakażeń HIV, szczególnie wśród młodych osób, jak również zachęcenie kobiet planujących macierzyństwo i oczekujących dziecka do rozważenia wykonania testu w kierunku HIV.</p> <p>Adresat: społeczność lokalna, młodzież, osoby, aktywne seksualnie.</p>	5.	<p align="center">Lokalna Kampania Edukacyjna - „ Bezpieczne i zdrowe wakacje”</p> <p>Cel kampanii : podniesienie poziomu wiedzy odbiorców w zakresie kształtowania zdrowego stylu życia, radzenia sobie w sytuacjach trudnych związanych z unikaniem zagrożeń w czasie wycieczki letniej</p> <p>Adresat: organizatorzy, dzieci i młodzież korzystająca z wycieczki letniej.</p>

4.	<p align="center">Wojewódzki Program Profilaktyki Nowotworów</p> <p>Cel programu: upowszechnienie wiedzy na temat profilaktyki, wczesnego rozpoznawania nowotworów oraz zmniejszenia liczby zachorowań na nowotwory złośliwe raka piersi i raka szyjki macicy poprzez propagowanie profilaktyki pierwotnej.</p> <p>Adresat: starsi uczniowie, ich rodzice, społeczność lokalna.</p>	6.	<p align="center">Kampania edukacyjna „ Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”</p> <p>Cel kampanii : zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania.</p> <p>Adresat: społeczność, w tym uczniowie.</p>
5.	<p align="center">Profilaktyczny Program Przeciwdziałania Uzależnienia od Alkoholu, Tytoniu oraz innych Środków Psychoaktywnych „ARS, czyli jak dbać o miłość”</p> <p>Cel programu: pogłębienie wiedzy na temat konsekwencji używania substancji psychoaktywnych m.in. alkoholu, papierosów czy narkotyków.</p> <p>Adresat: starsi uczniowie, społeczność lokalna kobiety w wieku prokreacyjnym.</p>	7.	<p align="center">Kampania edukacyjna „ Nie zawsze wędzone trzyma dłużej”</p> <p>Cel kampanii: zachęcenie społeczeństwo do nierozpoczynania palenia lub do zerwania z nałogiem.</p> <p>Adresat: społeczność w tym uczniowie.</p>
6.	<p align="center">Wojewódzki Program Profilaktyki Wszawicy</p> <p>Cel programu: Zmniejszenie występowania wszawicy w środowisku szkolnym i przedszkolnym.</p> <p>Adresat: dzieci w wieku przedszkolnym, uczniowie, rodzice i opiekunowie, nauczyciele, organizatorzy wypoczynku letniego i zimowego dzieci, młodzieży.</p>	8.	<p align="center">Kampania edukacyjna „STOP COVID, chroń swoje życie i zdrowie”</p> <p>Cel kampanii: uświadomienie społeczeństwu roli mycia rąk i noszenia maseczek w profilaktyce COVID-19, informowanie o aktualnych wytycznych Ministra Zdrowia i Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie postępowania podczas epidemii i monitorowanie stosowania się określonych ograniczeń, nakazów i zakazów, w związku z wystąpieniem epidemii (Dz.U. z 2020 r., poz. 964 ze zm.)</p> <p>Adresat: ogół społeczeństwa</p>
7.	<p align="center">Skąd się bierze żywność ekologiczna</p> <p>Cel programu: zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.</p> <p>Adresat: dzieci uczęszczające do przedszkoli w wieku 5-6 lat.</p>	9.	<p align="center">Kampania edukacyjna #SzczepimySię</p> <p>Cel kampanii: uświadomienie, informowanie i rozwianie wszelkich wątpliwości na temat szczepionki COVID-19.</p> <p>Adresat: ogół społeczeństwa</p>

8.	<p>Autorski program edukacyjny PSSE w Gorzowie Wlkp. „KAŻDE DZIECKO DOBRZE WIE, JAK ZAKAŻENIU SARS-COV2 POWIEDZIEĆ NIE!</p> <p>Cel programu: zwiększanie świadomości i wiedzy na temat, wykształcenie prawidłowych postaw i zachowań w zakresie SARS-COV-2</p> <p>Adresat: dzieci uczęszczające do przedszkoli w wieku 5-6 lat.</p>	10.	<p>Kampania edukacyjna EFSA „Wybieraj bezpieczną żywność”</p> <p>Cel kampanii: uświadomienie konsumentom jak istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności odgrywa nauka.</p> <p>Adresat: ogół społeczeństwa</p>
----	--	-----	--

Wykres 1. Liczba placówek realizujących programy prozdrowotne w 2021 r.

Placówki oświatowo-zdrowotne, które nie przystąpiły aktywnie do realizacji proponowanych programów prozdrowotnych głównie z powodu sytuacji epidemiologicznej COVID-19 w kraju przystąpią do kontynuacji ww. programów edukacyjnych w następnym roku szkolnym.

Zauważalny jest fakt, iż świadomość społeczeństwa lokalnego w zakresie promocji zdrowia wzrasta w miarę prowadzonej profilaktyki i realizacji przedsięwzięć prozdrowotnych.